Uchwała Nr XCI/672/2024
Rady Powiatu w Jaśle
z dnia 26 kwietnia 2024 roku

w sprawie przyjęcia Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Jasielskiego na lata 2023-2030

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 107) oraz art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901 ze zm.), po przeprowadzeniu konsultacji z gminami Powiatu Jasielskiego, Rada Powiatu w Jaśle uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się Powiatową Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Jasielskiego na lata 2023-2030, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie niniejszej uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Jaśle.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY
Robert Snoch

Monika Kunzel-Jahn

Załącznik do Uchwały Nr XCI/672/2024

Rady Powiatu w Jaśle

z dnia 26 kwietnia 2026 r.

POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE W JAŚLE

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla powiatu jasielskiego na lata 2023-2030

Opracowana przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle

2023 r.

Spis treści:

I. Proces tworzenia strategii 3
1. Istota i znaczenie Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Jasielskiego na lata 2023 – 2030 3
2. Podstawy prawne strategii i odniesienia do innych dokumentów 4

II. Diagnoza sytuacji społecznej Powiatu Jasielskiego 5
1. Charakterystyka Powiatu Jasielskiego 5
1.1. Ogólna charakterystyka oraz umiejscowienie powiatu jasielskiego 5
1.2. Demografia powiatu jasielskiego 12
1.3. Zasoby instytucjonalne powiatu jasielskiego w zakresie rozwiązywania problemów społecznych 17
1.3.1. Edukacja na terenie Powiatu Jasielskiego 24
1.3.2. Organizacje pozarządowe 29
1.3.3. Służba zdrowia na terenie powiatu jasielskiego 30
2. Diagnoza problemów społecznych powiatu jasielskiego 31
2.1. Problemy w obszarze bezrobocia, aktywizacja zawodowa i łagodzenie skutków bezrobocia 31
2.2. Problemy społeczne rodzin z perspektywy ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu jasielskiego 38
2.3. Problemy osób w obszarze niepełnosprawności, zadania powiatu w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym 44
2.3.1. Zadania powiatu w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym 47
2.3.2. Program - „Aktywny samorząd" 48
2.4. Przemoc domowa - przeciwdziałanie przemocy domowej 50
2.4.1. Diagnoza zjawiska przemocy domowej w powiecie jasielskim 54
2.5. Sytuacja osób starszych w Powiecie Jasielskim w latach 2020 – 2022 61
2.6. Opieka nad dzieckiem i rodziną – rodzinna piecza zastępcza oraz usamodzielnianie wychowanków z pieczy zastępczej 63

III. Wnioski i kierunki działania w dziedzinie Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Jasielskim na lata 2020 – 2022 69

IV. Wizja rozwoju polityki społecznej w powiecie 71
1. Priorytety i zadania Strategii 71
2. Kierunki działań 71
3. Monitoring i ewaluacja 73
4. Finansowanie Strategii 74

V. Zakończenie 76

I. Proces tworzenia strategii.

1. Istota i znaczenie Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla powiatu jasielskiego na lata 2023 - 2030.

Jednym z podstawowych narzędzi realizacji lokalnej polityki społecznej jest strategia rozwiązywania problemów społecznych. Obowiązek jej opracowania na szczeblu powiatu wynika z zapisów art. 16 b ust. 1 i art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz.U. z 2023 r. poz. 901 ze zm.).

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla powiatu jasielskiego na lata 2023 – 2030 jest dokumentem określającym priorytetowe działania powiatu w zakresie polityki społecznej. Jest długotrwałym programem działań, który ma służyć rozwiązywaniu problemów społecznych m.in. poprzez: wspieranie rodziny, zwiększenie efektywności pomocy społecznej, zapewnienie godziwych warunków życia osobom niepełnosprawnym oraz starszym, zapobieganie marginalizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wyznaczenie kierunków działań na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców powiatu.

Niniejsza Strategia jest zgodna z dokumentem strategicznym tj. Strategia Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030. Opracowana została po wnikliwej analizie sytuacji społeczno-demograficznej mieszkańców powiatu, istniejących zasobów polityki społecznej, sytuacji na lokalnym rynku pracy, uwarunkowań edukacyjnych i innych.

Prezentowane dane pochodzą m.in. zasobów Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle, ośrodków pomocy społecznej funkcjonujących na terenie powiatu jasielskiego, Powiatowego Urzędu Pracy w Jaśle, Wydziału Edukacji, Promocji i Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego w Jaśle, Komendy Powiatowej Policji w Jaśle oraz innych jednostek powiatowych.

Analizą objęto informacje, sprawozdania i opracowania, na podstawie których dokonano oceny ogólnej sytuacji społecznej w powiecie, a następnie identyfikacji głównych problemów społecznych. Określono kierunki działań zmierzające do rozwiązywania najistotniejszych problemów społecznych w powiecie jasielskim.

2. Podstawy prawne strategii i odniesienia do innych dokumentów.

Rozwiązywanie problemów społecznych mieszkańców powiatu jasielskiego jest działaniem długofalowym. Ich różnorodność powoduje konieczność wzięcia pod uwagę aktów prawnych, które regulują system pomocy społecznej. Mają one istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań w przyszłości.

Aktami prawnymi, które mają istotny wpływ na konstrukcję strategii i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości są:

- Konstytucja Rzeczpospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.;
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych;
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucji rynku pracy;
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej;
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego;
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wpieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomani;
- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty;
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym;
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych;
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym;
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy.

II. Diagnoza sytuacji społecznej powiatu jasielskiego.

1. Charakterystyka powiatu jasielskiego.

1.1. Ogólna charakterystyka oraz umiejscowienie powiatu jasielskiego.

Powiat jasielski zlokalizowany jest w województwie podkarpackim. Jego główną siedzibą administracyjną jest miasto Jasło. Powiat obejmuje obszary Beskidu Niskiego z Magurskim Parkiem Narodowym, Pogórze Ciężkowickie i Strzyżowskie, Kotlinę Jasielsko - Krośnieńską, Pogórze Jasielskie, Beskid Niski. Rzeki, które przepływają przez powiat to Wisłoka, Jasiołka i Ropa.

Powierzchnia powiatu jasielskiego wynosi 831 km^2. Powiat tworzy 10 gmin. Wyróżniamy tutaj jedną gminę miejską Jasło - będącą siedzibą powiatu, jedną gminę miejsko - wiejską: Kołaczyce oraz osiem gmin wiejskich, tj. Brzyska, Dębowiec, Jasło, Krempna, Nowy Żmigród, Osiek Jasielski, Skołyszyn i Tarnowiec. Gęstość zaludnienia w powiecie jasielskim wynosi 132 osoby/km^2 i od lat utrzymuje się na podobnym poziomie. Jest to szósta pozycja pod względem gęstości zaludnienia w województwie podkarpackim. Ludność powiatu jasielskiego stanowi ok. 5,3% ogółu ludności województwa podkarpackiego (2 079 098 osób).

Mapa 1. *Usytuowanie powiatu jasielskiego na mapie województwa.*

Gminy wchodzące w skład powiatu: Brzyska, Dębowiec, gmina Jasło, miasto Jasło, Kołaczyce, Krempna, Osiek Jasielski, Nowy Żmigród, Skołyszyn, Tarnowiec.

Mapa 2. *Mapa powiatu jasielskiego.*

Powiaty sąsiadujące z powiatem jasielskim to powiat dębicki, strzyżowski, krośnieński, gorlicki, tarnowski. Drogi przebiegające przez powiat to droga krajowa nr 28 (Nowy Sącz - Przemyśl), droga krajowa nr 73 z Pilzna w kierunku południowym, droga wojewódzka nr 988 (Warzyce - Babica) oraz linie kolejowe relacji Stróże - Jasło - Zagórz oraz Rzeszów - Jasło.

Na terenie powiatu znajdują się liczne zabytki, które stanowią potencjał turystyczny tego regionu. Popularnymi zabytkowymi obiektami sakralnymi zlokalizowanymi na terenie powiatu są: Sanktuarium Matki Bożej Saletyńskiej w Dębowcu, Sanktuarium w Tarnowcu (z późnobarokowym ołtarzem i gotycką Cudowną Figurą Madonny z Dzieciątkiem z XVIII wieku), kościół pod wezwaniem św. Piotra i Pawła w Nowym Żmigrodzie (obiekt pochodzący z XVI w.), gotycki kościół farny w Jaśle, kościół w Starym Żmigrodzie z 1500 r. z gotyckim prezbiterium - dawną kaplicą ariańską oraz liczne zabytkowe drewniane kościoły (gotycki kościół z przełomu XIV i XV wieku w Osieku Jasielskim, kościół pw. św. Marcina zbudowany w 1605 roku, kościół pw. św. Katarzyny z 1779 r. w Sławęcinie) oraz cerkwie zlokalizowane (między innymi cerkiew p.w. świętych Kosmy i Damiana z XVIII w. w Krempnej, cerkiew w Świątkowej Małej pw. św. Michała Archanioła z XVIII wieku). Na terenie powiatu możemy

odnaleźć szereg cmentarzy łemkowskich oraz kirkutów żydowskich z zachowanymi macewami.

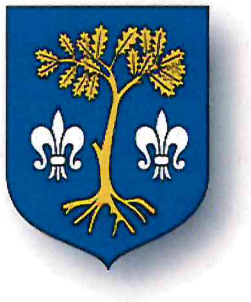
Inne główne atrakcje turystyczne jaki oferuje powiat jasielski to: „Karpacka Troja" (inna nazwa to „Karpacki Biskupin") w Trzcinicy. W tym miejscu znajdują się najstarsze w Polsce ufortyfikowane osady z początków epoki brązu ludności grupy pleszewskiej kultury mierzanowieckiej, grodzisko wczesnośredniowieczne, gród słowiański oraz skansen archeologiczny. Do innych atrakcji w powiecie zaliczyć można położony w północno-zachodniej części pasma Magury Wątkowskiej - rezerwat przyrody Kornuty. Interesującą propozycją dla turystów są również dwory szlacheckie, zachowane po ludności Łemkowskiej krzyże, kapliczki, chyże oraz cerkwie, cmentarze z I wojny światowej, szlaki tematyczne - Szlak Naftowy, Szlak Architektury Drewnianej, Szlak Papieski, szlaki piesze skoncentrowane na terenie Magurskiego Parku Narodowego oraz jego Głównego Szlaku Beskidzkiego Ustroń - Wołosate i szlak gminny Święcany - Przybówka.

Gmina Brzyska jest położona w północnej części powiatu jasielskiego. Gmina ze strony zachodniej graniczy z województwem małopolskim, od strony południowej z gminą Skołyszyn, od południa z Jasłem i gminą Jasło, a od strony wschodniej z gminą Kołaczyce i gminą Brzostek. Powierzchnia gminy wynosi 45,13 km^2, w tym 71% obszaru stanowią użytki rolne, a 23% - użytki leśne.[1] Gminę Brzyska tworzy 7 sołectw: Błażkowa, Brzyska, Dąbrówka, Kłodawa, Lipnica Dolna, Ujazd i Wróblowa. W gminie Brzyska rozwinięte jest rolnictwo, w związku z tym do walorów turystycznych tego terenu należy otaczająca go fauna i flora oraz czyste powietrze. Walory architektoniczne oraz pomniki przyrody stwarzają doskonałe warunki do rozwoju turystyki. W pobliżu gminy znajduje się rezerwat Liwocz, położony w Parku Krajobrazowym Pasma Brzanki. Jedną z popularnych atrakcji na terenie gminy jest góra Liwocz (562 m n.p.m.), która przynależy do Parku Krajobrazowego Pasma Brzanki. Na górę prowadzą dwa szlaki turystyczne oraz jeden spacerowy, a na jej szczycie znajduje się wieża z platformą widokową. Miejsce to dostarcza również doskonałych warunków do rozwoju sportów zimowych. Oprócz naturalnych walorów, gmina Brzyska stanowi miejsce obfitujące w wiele interesujących zabytków

[1] Portal Regionalny i Samorządowy REGIOset

architektonicznych. Należą do nich między innymi: zespół pałacowo-dworski z końca XVII wieku mieszczący się w Brzyskach, neogotycki kościół parafialny w Brzyskach, park wraz z kompleksem dworskim z 1781 r. w Lipnicy Dolnej, cmentarze wojenne z okresu I wojny światowej we wsi Błażkowa, malownicze kapliczki przydrożne.

Gmina Dębowiec położona jest na południe od Jasła w obrębie Kotliny Osieckiej i Beskidu Niskiego. Przez teren gminy przepływa rzeka Wisłoka. Obszar zajmuje 86 km^2. Gmina ma charakter rolniczy, a na jej terenie wydobywa się ropę oraz gaz ziemny. Głównym walorem turystycznym tej gminy jest położenie w pobliżu Magurskiego Parku Narodowego, co powoduje, że miejsce to stanowi doskonałą bazę do rozwoju agroturystyki zorientowanej na osoby, które chcą wypocząć w otoczeniu i przyrody wolnej od działalności człowieka. Gmina obfituje w lokalne zabytki, przydrożne kapliczki, cmentarze wojenne, kościoły. Istotną rolę w gospodarce gminy odgrywają złoża ropy i gazu. Główne atrakcje architektoniczne to Sanktuarium Matki Bożej Płaczącej z La Salette w otoczeniu dworskiego parku, Kościół Parafialny p.w. św. Bartłomieja z obrazem patrona namalowanego na desce z VXI wieku, budynek „Rotmistrzówka" z XVIII wieku, XIX - wieczny kościół w Cieklinie, Muzeum Pierwszej Narty w Cieklinie, kompleks dworski w Woli Dębowieckiej, miejscowość Folusz z pomnikiem przyrody „Diabli Kamień" oraz pomniki historyczne w postaci licznych cmentarzy z I wojny światowej. Gminę Dębowiec tworzy 13 sołectw: Cieklin, Dębowiec, Duląbka, Dzielec, Dobrynia, Folusz, Łazy Dębowieckie, Majscowa, Pagórek, Radość, Wola Cieklińska, Wola Dębowiecka i Zarzecze.

Gmina wiejska Jasło ma obszar 93,1 km^2. Sołectwa zlokalizowane na jej terenie to: Bierówka, Brzyście, Chrząstówka, Gorajowice, Jareniówka, Kowalowy, Łaski - Sobniów, Niegłowice, Opacie, Niepla, Osobnica, Szebnie, Trzcinica, Warzyce, Wolica, Zimna Woda, Żółków. Gmina od południa graniczy z gminami Dębowiec i Tarnowiec, od północy z gminami Brzyska i Kołaczyce, od wschodu natomiast z gminami Jedlicze i Wojaszówka z powiatu krośnieńskiego. Na terenie gminy znajdują się złoża ropy naftowej i gazu ziemnego. Rzeki przepływające przez teren gminy to Wisłoka, Ropa, Jasiołka.

Podstawą utrzymania mieszkańców gminy to gospodarstwa rolnicze oraz zatrudnienie w firmach zlokalizowanych w mieście Jasło. Popularne obiekty turystyczne to skansen archeologiczny „Karpacka Troja", „Wały Królewskie" należące do najważniejszych zabytków archeologicznych w Polsce, gotycki kościół w Trzcinicy, kościół przebudowany w XVIII wieku w Szebniach, kościół zaprojektowany przez Adolfa Kuhna w Warzycach, neogotycki kościół w Osobnicy z 1906 r.

Miasto Jasło jest siedzibą powiatu jasielskiego z prawami miejskimi od 1365 roku. Położone w obrębie Dołów Jasielsko - Sanockich. Zlokalizowane jest na wysokości od 225 do 380 m n.p.m. na przecięciu rzek Wisłoki, Ropy oraz Jasiołki. Powierzchnia miasta to 36 52 km^2. Według danych GUS z 2014 r., liczba ludności zamieszkującej teren miasta wyniosła 36 286, natomiast gęstość zaludnienia to 995 osób na km^2. Pierwszą wzmiankę o Jaśle możemy znaleźć w przywileju Bolesława Wstydliwego z 1262 r. W XIII wieku Jasło posiadało duże znaczenie gospodarcze ze względu na zlokalizowane w tym mieście targowisko małopolskie.

W skład granic administracyjnych Jasła wchodzi 16 osiedli: Bryły, Brzyszczki, Gamrat, Gądki, Górka Klasztorna, Hankówka, Kaczorowy, Kopernika, Krajowice, Mickiewicza, Niegłowice, Rafineria, Sobniów, Śródmieście, Ulaszowice, Żółków. Ważne szlaki komunikacyjne to droga krajowa Zator - Medyka (nr 28), droga krajowa Wiśniówka - Jasło (73) oraz szlaki kolejowe: Rzeszów - Jasło, Stróże - Zagórz. W 2013 r. w mieście powstało wielofunkcyjne Lądowisko Ikar Jasło. Miasta partnerskie Jasła: Mako, Trebisov, Vranov nad Topl'ou, Truskawiec, Sambor, Camposampiero, Praga 10, Hodonin.

Ważne zabytki zlokalizowane w mieście to: kolegiata pw. Wniebowzięcia NMP, kościół pw. św. Stanisława Biskupa, cmentarz przy ul. Zielonej z 1784 r., dom przy ul. Kazimierza Wielkiego 1 oraz dom przy ul. 3 maja 23 z początku XX wieku, Szkoła Wydziałowa Męska wraz z internatem z 1906 r., dom z oficyną przy Rynku 14 z II połowy XVII wieku, domy przy ul. Staszica nr 8 i 12, zespół pałacowy z drugiej połowy XIX wieku, neogotycki pałac Sroczyńskich z 1858 roku, zespół dworski przy ul. Gajowej, figura św. Jana Nepomucena, kaplica cmentarna z 1859 - 1872, fragment murów miejskich znajdujące się przy placu

Bartłomieja z Jasła, kamienice w rynku, Muzeum Regionalne w Jaśle, budynek poklasztorny oo. Franciszkanów, kościół oo. Franciszkanów.

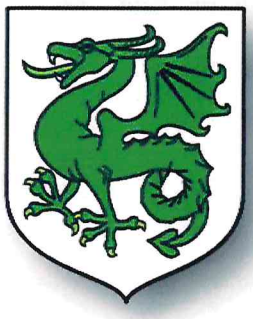
Gmina Kołaczyce zlokalizowana jest na prawym brzegu Wisłoki u podnóża góry Liwocz, na terenie Pogórza Strzyżowskiego i Doliny Wisłoki. Powierzchnia gminy to 60 km^2, natomiast liczba ludności wynosi ok. 7500 osób. Siedzibą gminy jest miasto Kołaczyce. Gminę Kołaczyce tworzy: miasto Kołaczyce i 7 sołectw: Bieździedza, Bieździadka, Krajowice, Lublica, Nawsie Kołaczyckie, Sieklówka, Sowina.

Główne zabytki i atrakcje turystyczne gminy to rynek z fontanną Bartek fundowaną przez hr. Łosia z Brzysk w Kołaczycach, zabytkowy dom z podcieniami z 1792 r. w Kołaczycach, kościół parafialny pod wezwaniem św. Anny, w stylu neogotyckim z zabytkową kropielnicą i chrzcielnicą z XVII w. w Kołaczycach, zabytkowy gotycki kościół z XV w. w Bieździedzy, rezerwat przyrody Golesz o pow. 27 ha z grupą ostańców, szlak turystyczny Kołaczyce - Liwocz - Pogórze Ciężkowickie, zabytkowy dwór w Bieździedzy.

Gmina Krempna to najmniej liczna pod względem liczby ludności gmina w powiecie jasielskim. Jej powierzchnia to 204 km^2, zamieszkuje ją około 2000 mieszkańców. Sołectwa wchodzące w skład gminy to: Grab, Ożenna, Kotań, Krempna, Świątkowa Mała, Świątkowa Wielka, Myscowa, Polany, Wyszowatka. Połowa powierzchni gminy znajduje się w Magurskim Parku Narodowym. Gmina sąsiaduje również ze Słowacją. Gmina jest atrakcyjna pod względem krajobrazów, architektury oraz śladów kultury łemkowskiej.

Na jej terenie znajdują się zabytki takie jak cerkiew greckokatolicka pw. Damiana i Kosmy z XVIII wieku oraz cmentarze powojenne. W Krempnej ma swoją siedzibę Dyrekcja Parku oraz Ośrodek Edukacyjny Parku wraz z nowoczesnym Muzeum Magurskiego Parku Narodowego.

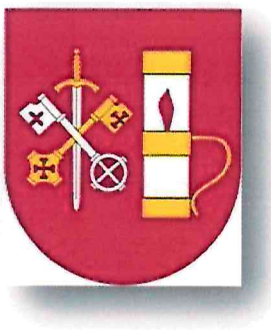

Gmina Nowy Żmigród zajmuje powierzchnię 104,5 km^2, zamieszkuje ją około 9500 osób. Zdecydowaną większość powierzchni gminy zajmują użytki rolne (64%). Miejscowości wchodzące w skład gminy to: Brzezowa, Desznica, Gorzyce, Grabanina, Jaworze, Kąty, Łężyny, Łysa Góra, Makowiska, Mytarka, Mytarz, Nienaszów, Nienaszów-Sośniny, Nowy Żmigród, Sadki, Siedliska Żmigrodzkie, Skalnik, Stary Żmigród, Toki. Na uwagę zasługuje fakt, iż przez gminę przebiega droga łącząca Polskę ze Słowacją. Główne atrakcje gminy to Sanktuarium Władysława Findysza księdza Męczennika, Sanktuarium Matki Bożej Królowej Gór w Skalniku, Góra Grzywacka w Kątach, Beskidzka Kalwaria Bożego Miłosierdzia.

Gmina Osiek Jasielski zajmuje powierzchnię 60,5 km^2, zamieszkuje ją około 5 500 mieszkańców. Sołectwa: Czekaj, Mrukowa, Osiek Jasielski, Pielgrzymka, Samoklęski, Świerchowa, Załęże, Zawadka Osiecka. Głównym źródłem dochodu mieszkańców są wyspecjalizowane gospodarstwa rolne, firmy usługowe i produkcyjne.

Do głównych atrakcji turystycznych gminy należy szlak architektury drewnianej, m.in. kościół z XIV wieku w Osieku Jasielskim, kościół z XVII wieku w Załężu, cerkiew prawosławna z XIX wieku w Pielgrzymce (z chrzcielnicą z 1163 r.). Turyści mogą podziwiać panoramę korzystając ze szlaków turystycznych oraz ścieżek rowerowych.

Gmina Skołyszyn zajmuje powierzchnię 78 km^2, zamieszkuje ją około 12 600 osób. Sołectwa przynależące do gminy to: Bączal Dolny, Bączal Górny, Harklowa, Jabłonica, Kunowa, Lisów, Przysieki, Pusta Wola, Siepietnica, Skołyszyn, Sławęcin, Święcany, Lipnica Górna, Siedliska Sławęcińskie. Gminę charakteryzuje szybki rozwój - wzrasta liczba obiektów handlowych i usługowych, poprawie ulega infrastruktura drogowa.

Obszar gminy w większości zajmują tereny rolnicze. 46% wszystkich podmiotów gospodarczych z terenu gminy stanowią firmy o charakterze handlowym. Główne atrakcje

turystyczne znajdujące się na terenie gminy: dwór w Przysiekach z przełomu XVIII - XIX w., karczma z XIX wieku, przydrożne krzyże i kapliczki, kościół parafialny w Święcanach z 1520 r.

Gmina Tarnowiec ma powierzchnię 62,5 km^2, zamieszkuje ją ponad 9000 mieszkańców. Sołectwa stanowiące gminę: Brzezówka, Czeluśnica, Dobrucowa, Gąsówka, Gliniczek, Glinik Polski, Łajsce, Łubienko, Łubno - Opace, Łubno Szlacheckie, Nowy Glinik, Potakówka, Roztoki, Sądkowa, Tarnowiec, Umieszcz, Wrocanka.

Główne atrakcje turystyczne zlokalizowane w gminie to Sanktuarium Matki Bożej Zawierzenia, Mała i Duża Kalwaria, źródełko Matki Bożej u stóp Małej Kalwarii, aleja lipowa w Tarnowcu, pomnik grunwaldzki, średniowieczne grodzisko w Brzezówce.

1.2. Demografia powiatu jasielskiego.

Gęstość zaludnienia w powiecie jasielskim wynosi 132 osoby/km^2 i od lat utrzymuje się na podobnym poziomie. Jest to szósta pozycja pod względem gęstości zaludnienia w województwie podkarpackim. Ludność powiatu jasielskiego stanowi ok. 5,3% ogółu ludności województwa podkarpackiego (2 079 098 osób).

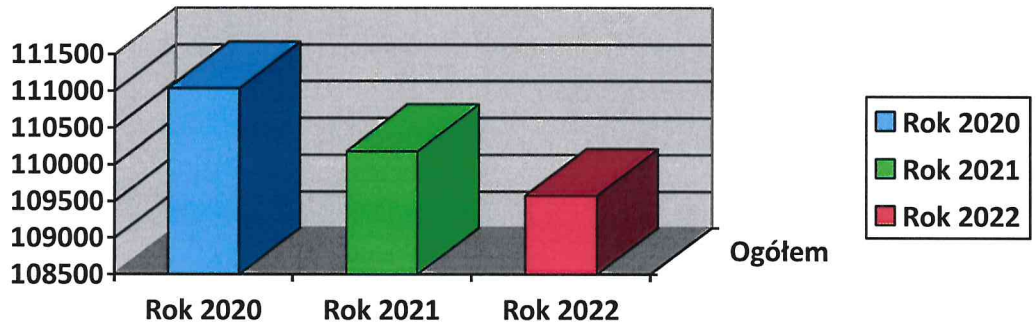
Według danych GUS na dzień 31.12.2022 r. powiat jasielski zamieszkuje łącznie 109 582 mieszkańców, w tym 55 750 kobiet (50,9%) i 53 832 mężczyzn (49,1%). W przeważającej mierze ludność powiatu jasielskiego to mieszkańcy wsi, którą zamieszkuje 75 104 osoby, co stanowi ponad 68,5% ogólnej liczby mieszkańców powiatu.

Tabela 1. Ludność powiatu jasielskiego ogółem w latach 2020 - 2022.

	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Ogółem	111035	110185	109582

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

Wykres 1. Ludność powiatu jasielskiego ogółem w latach 2020 - 2022.

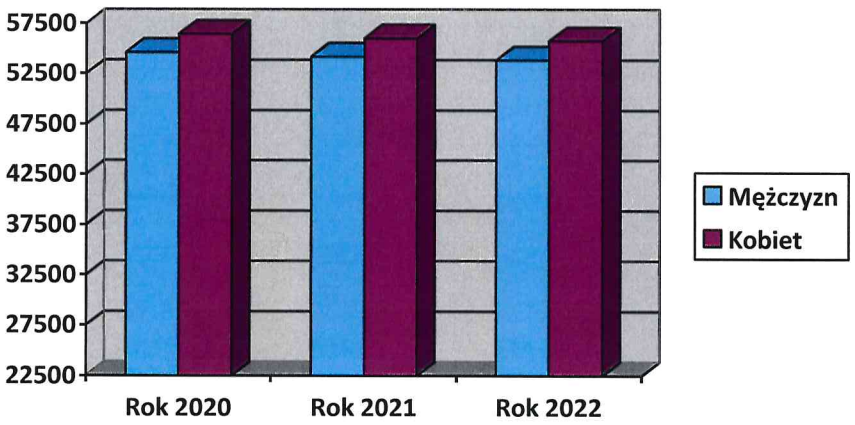
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

Tabela 2. Ludność powiatu jasielskiego w latach 2020 - 2022 z podziałem na płeć.

	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Mężczyzn	54602	54175	53832
Kobiet	56433	56010	55750

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

Wykres 2. Ludność powiatu jasielskiego w latach 2020 - 2022 z podziałem na płeć.

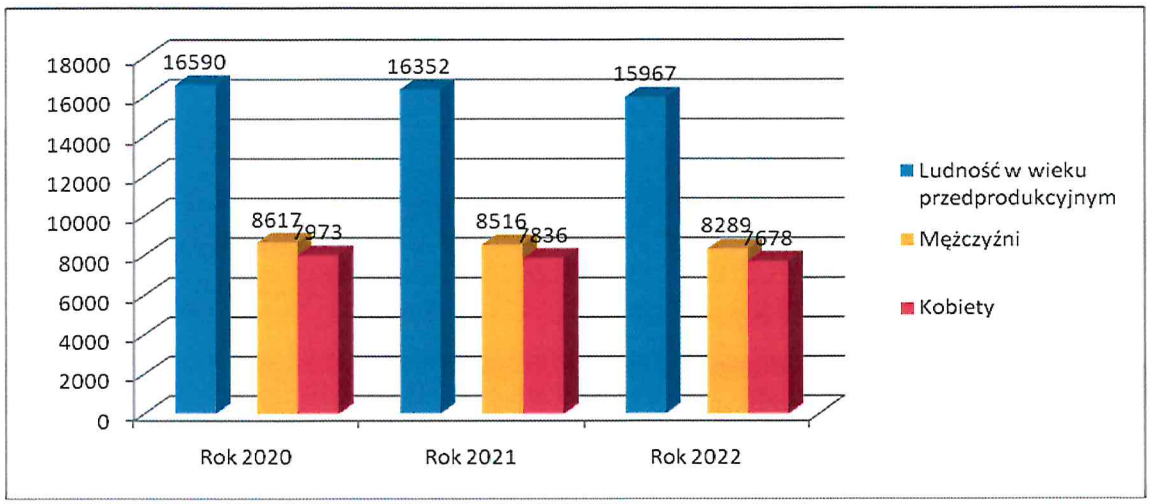
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

Tabela 3. Ludność powiatu jasielskiego w latach 2020 - 2022 według struktury wieku.

	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Ludność w wieku przedprodukcyjnym OGÓŁEM	**16590**	**16352**	**15967**
Mężczyźni	8617	8516	8289
Kobiety	7973	7836	7678
Ludność w wieku produkcyjnym OGÓŁEM	**70621**	**69787**	**69127**
Mężczyźni	38013	37547	37139
Kobiety	32608	32240	31988
Ludność w wieku poprodukcyjnym OGÓŁEM	**23824**	**24046**	**24488**
Mężczyźni	7972	8112	8404
Kobiety	15852	15932	16084
Ludność powiatu ogółem:	**111035**	**110185**	**109582**

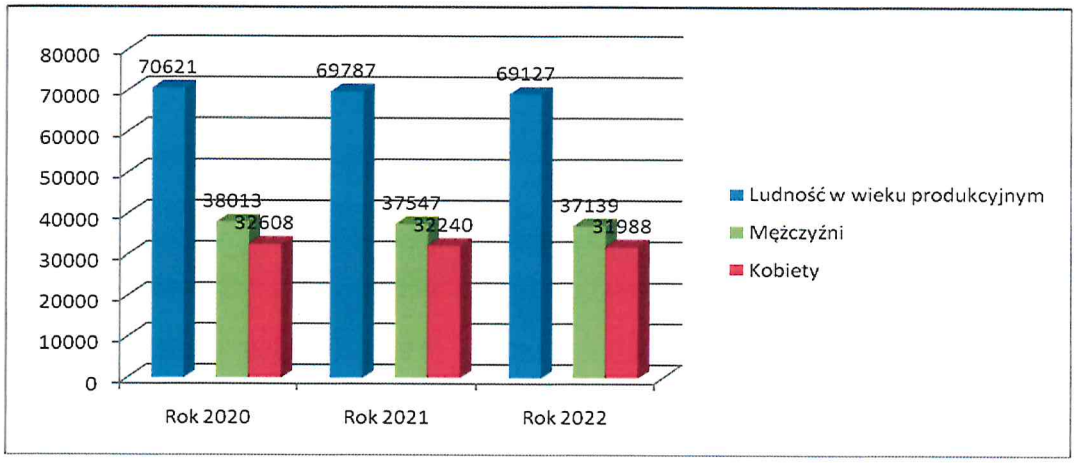
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

Wykres 3. Ludność powiatu jasielskiego w latach 2020 - 2022 w wieku przedprodukcyjnym.

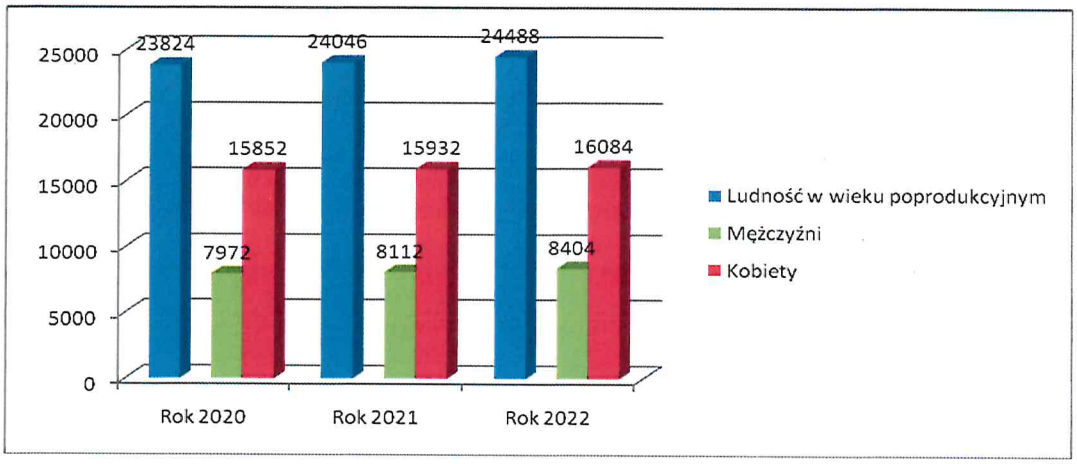
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

Wykres 4. Ludność powiatu jasielskiego w latach 2020 - 2022 w wieku produkcyjnym.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

Wykres 5. Ludność powiatu jasielskiego w latach 2020 - 2022 w wieku poprodukcyjnym.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

Powiat jasielski wykazuje się niekorzystnymi zmianami w strukturze demograficznej - z roku na rok nieznacznie, ale jednak zmniejsza się liczba ludności w wieku produkcyjnym, natomiast zwiększa się liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Zdecydowaną większość mieszkańców powiatu w wieku poprodukcyjnym stanowią kobiety, natomiast więcej jest mężczyzn w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym. Mimo, iż różnice w strukturze demograficznej mieszkańców powiatu jasielskiego na przestrzeni poszczególnych lat są niewielkie to jednak obserwować można tendencję starzenia się społeczeństwa. Prognozy demograficzne Głównego Urzędu Statystycznego dla powiatu jasielskiego zakładają, że

w przyszłości, w związku ze starzeniem się ludności, wystąpi wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym, znacząco będzie zmniejszać się natomiast odsetek ludności w wieku produkcyjnym oraz w wieku przedprodukcyjnym.

Tabela 4. Prognoza liczby ludności do 2060 roku.

Grupy wiekowe:	Prognoza demograficzna na lata							
	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Przedprodukcyjny 0-17 lat	18 046	15505	13596	12093	11734	11369	10839	10091
Produkcyjny 18-59/64 lat	63333	60432	56936	52710	47282	42417	38720	36160
Poprodukcyjny 60/65 lat i więcej	25812	27463	28750	30119	31354	31885	31359	29882

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

Przeobrażenia w strukturze demograficznej ludności w województwie podkarpackim jak i w powiecie jasielskim spowodowane są zmianami w przyroście naturalnym, wydłużeniem czasu trwania życia, a także migracjami wewnętrznymi i zewnętrznymi. Poniższa tabela przedstawia przyrost naturalny na 1000 ludności w powiecie jasielskim w latach 2020 - 2022. W analizowanym okresie czasu obserwujemy ujemny przyrost naturalny w każdym roku, Wskaźnik przyrostu naturalnego na 1000 ludności w powiecie jasielskim w 2021 r. osiągnął najwyższą wartość ujemną (-6,11) i był wyższy od wskaźnika przyrostu naturalnego dla województwa podkarpackiego (-4,1) oraz wyższy od wskaźnika dla Polski (-4,9). Ludność Podkarpacia do 2019 r. cechował dodatni poziom przyrostu naturalnego, tj. różnica między liczbą urodzeń żywych i liczbą zgonów. Od 2020 r. przyrost naturalny przybierał wartości ujemne, co oznacza, że liczba zgonów była większa od liczby urodzeń.

Tabela 5. Przyrost naturalny na 1000 ludności w powiecie jasielskim w latach 2020 - 2022.

Rok	2020	2021	2022
Przyrost naturalny na 1000 ludności (powiat jasielski)	-3,53	-6,11	-3,29
Przyrost naturalny na 1000 ludności (województwo podkarpackie)	-2,10	-4,10	-2,50
Przyrost naturalny na 1000 ludności (Polska)	-3,20	-4,90	-3,80

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

1.3. Zasoby instytucjonalne powiatu jasielskiego w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.

Instytucjonalny system wsparcia organizowany jest na rzecz osób i rodzin, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej. Tworzą go więc przede wszystkim podmioty działające w sferze pomocy i integracji społecznej.

Podstawową jednostką organizacyjną na szczeblu powiatu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle. Jako jednostka organizacyjna samorządu powiatowego PCPR realizuje zadania z zakresu szeroko rozumianej pomocy społecznej oraz rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, wynikające między innymi z ustawy o pomocy społecznej, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej, a także ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

Pomoc społeczna jest jedną z instytucji polityki społecznej państwa, której głównym zadaniem jest pomoc osobom i rodzinom w radzeniu sobie w trudnych sytuacjach życiowych, jakich nie mogą one same pokonać przy wykorzystaniu swoich możliwości, uprawnień i własnych środków.[2] W ramach pomocy społecznej osoby i rodziny są wspierane w podejmowaniu wysiłku zmierzającego do zaspokojenia podstawowych i niezbędnych potrzeb dzięki czemu mają możliwość życia w godnych warunkach.

Na poziomie gmin podstawowe zadania z zakresu pomocy i wsparcia na rzecz mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznym wykonuje 10 ośrodków pomocy społecznej tj.:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaśle,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaśle,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kołaczycach,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Żmigrodzie,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzyskach,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębowcu,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skołyszynie,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Osieku Jasielskim,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krempnej,

[2] *Renata Gierszewska, Pomoc społeczna: w Leksykon polityki społecznej, Instytut Polityki Społecznej UW, Warszawa, s.143.*

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowcu.

Do podstawowych obowiązków ośrodków pomocy społecznej zaliczyć należy:

- bezpośrednie i pośrednie udzielanie świadczeń,
- prowadzenie diagnostyki jednostkowej i środowiskowej,
- aktywizowanie środowiska lokalnego,
- współpraca z instytucjami i organizacjami.

Jednostką realizującą zadania z zakresu administracji rządowej jest **Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Jaśle.** Obszar działania Zespołu obejmuje teren powiatu jasielskiego. Podstawowym celem działalności Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Jaśle jest działalność orzecznicza czyli wydawanie zainteresowanym orzeczeń o niepełnosprawności oraz o stopniu niepełnosprawności (dla osób do 16 roku życia) bądź o wskazaniach do ulg i uprawnień dla osób powyżej 16 roku życia, a także wydawanie legitymacji posiadaczom ww. orzeczeń oraz kart parkingowych. W ten sposób Zespół realizuje zadania określone w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz w aktach wykonawczych wydanych na jej podstawie.

Powiatowy Urząd Pracy.

Powiatowy Urząd Pracy w Jaśle jest jednostką organizacyjną powiatu jasielskiego, funkcjonującą na zasadach jednostki budżetowej, wchodzącą w skład powiatowej administracji zespolonej. Siedzibą Urzędu jest miasto Jasło. Urząd działa na terenie obejmującym obszar powiatu jasielskiego. Powiatowy Urząd Pracy w Jaśle wykonuje zadania wynikające z ustaw i rozporządzeń, a także innych aktów prawnych dotyczących problematyki promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej.

Dom Pomocy Społecznej w Foluszu.

Dom Pomocy Społecznej w Foluszu jest samodzielną jednostką organizacyjną powiatu jasielskiego podległą Staroście Jasielskiemu, o zasięgu ponadlokalnym, przeznaczonym dla 250 osób przewlekle psychicznie chorych (zarówno dla kobiet jak i mężczyzn). Dom świadczy usługi bytowe, opiekuńcze i wspomagające na poziomie obowiązującego standardu.

Dom sprawuje kompleksową, całodobową opiekę nad osobami dotkniętymi schorzeniami natury psychicznej. Za opiekę i bezpośredni kontakt z mieszkańcem Domu odpowiedzialny jest zespół opiekuńczo-terapeutyczny powołany zarządzeniem wewnętrznym Dyrektora DPS w Foluszu. Kadra zespołu opiekuńczo-terapeutycznego liczy 121 osób. W skład zespołu opiekuńczo-terapeutycznego wchodzą 4 oddziały: Oddział IA, Oddział IB, Oddział II A, Oddział II B oraz Sekcja terapii. W zespole zatrudnionych jest 26 pielęgniarek (24 etaty), 41opiekunów (41 etatów), 34 pokojowych (34 etaty), w sekcji terapii zatrudnionych jest 15 pracowników (14,5 etatu) oraz 5 osób mających bezpośredni kontakt z mieszkańcem (1,25 etatu).

Podstawowym celem działania Domu jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb opiekuńczych, bytowych, wspomagających, społecznych i religijnych swoich mieszkańców na poziomie obowiązującego standardu. Zakres i poziom świadczeń jest dostosowany do indywidualnych potrzeb każdego mieszkańca. Dom umożliwia również mieszkańcom korzystanie z przysługujących na podstawie odrębnych przepisów świadczeń zdrowotnych.

Dom Pomocy Społecznej „Nazaret" w Kołaczycach.

Dom Pomocy Społecznej „Nazaret" w Kołaczycach jest jednostką organizacyjną Gminy Kołaczyc o statutowej liczbie 12 miejsc, przeznaczonym dla kobiet w podeszłym wieku. DPS „Nazaret" zapewnia swoim mieszkankom usługi bytowe, opiekuńcze i wspomagające, zgodnie z obowiązującymi standardami. Mieszkanki mają zapewnioną pielęgnację dostosowaną do stopnia i rodzaju niepełnosprawności, są zabezpieczone w środki pomocnicze, sprzęt ortopedyczny oraz w sprzęt rehabilitacyjny. Dom umożliwia i organizuje mieszkankom pomoc w korzystaniu ze świadczeń zdrowotnych zarówno w zakresie podstawowym jaki i specjalistycznym.

Dom Dziecka w Kołaczycach.

Dom Dziecka w Kołaczycach (wcześniej w Wolicy) od 15 lutego 2020 r. mający siedzibę w Kołaczycach przy Alei Jana Pawła II 5 jest całodobową placówką opiekuńczo - wychowawczą typu socjalizacyjnego prowadzoną przez powiat jasielski, z regulaminową liczbą miejsc 14. Jest to jedyna placówka opiekuńczo - wychowawcza na terenie powiatu jasielskiego. Placówka zapewnia całodobową opiekę i wychowanie dzieciom w nim przebywającym, do momentu usamodzielnienia.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Nowym Żmigrodzie.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Nowym Żmigrodzie jest dziennym ośrodkiem wsparcia dla pełnoletnich osób z zaburzeniami psychicznymi, z terenu powiatu jasielskiego, które w wyniku upośledzenia niektórych funkcji organizmu lub zdolności adaptacyjnych, wymagają pomocy do życia w środowisku rodzinnym i społecznym, w szczególności w celu zwiększania zaradności i samodzielności życiowej. Jest placówką wsparcia dziennego dla 43 osób, wykazujących zaburzenia psychiczne (typ A) i niepełnosprawność intelektualną (typ B). W ramach tych typów uczestniczą też osoby z niepełnosprawnością sprzężoną w ilości 11 osób. ŚDS świadczy usługi w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym.

Dzienny Dom Pomocy dla Osób Starszych w Jaśle:

Od stycznia 2018 r. w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jaśle funkcjonuje Dzienny Dom Pomocy dla Osób Starszych (DDP). Od października 2023 r. docelowo wsparciem Dziennego Domu może zostać objętych 31 osób zamieszkałych na terenie miasta Jasła, niesamodzielnych w wieku 60 +, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspakajaniu niezbędnych potrzeb życiowych. Do zadań Dziennego Domu Pomocy należy świadczenie usług, w tym opiekuńczych i pielęgnacyjnych m.in. poprzez:

- zapewnienie pomocy w podstawowych czynnościach życiowych,
- zapewnienie posiłku,
- zapewnienie dla osób mających trudności z poruszaniem się transportu z miejsca zamieszkania do i z DDP,
- zapewnienie wsparcia psychologicznego,
- zapewnienie wsparcia zwiększającego sprawność fizyczną,
- organizowanie zajęć w ramach terapii zajęciowej,
- zapewnienie atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego,
- możliwości odpoczynku,
- świadczenie pracy socjalnej.

Od początku istnienia funkcjonowanie Dziennego Domu jest dofinansowywane ze środków Unii Europejskiej, w ramach realizowanych przez Miasto Jasło/Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaśle projektów.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Jaśle.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Jaśle przy ul. Szkolnej 25 jest jednostką organizacyjną miasta Jasła. ŚDS w Jaśle jest ośrodkiem wsparcia dziennego pobytu dla osób dorosłych z zaburzeniami psychicznymi oraz z niepełnosprawnością intelektualną. Celem działalności jest szeroko pojęta rehabilitacja osób z zaburzeniami psychicznymi, polegająca na nauce, podtrzymywaniu i rozwijaniu umiejętności niezbędnych do samodzielnego (lub z niewielką pomocą) radzenia sobie w życiu oraz wspieranie i aktywizowanie uczestników do poprawy skuteczności funkcjonowania psychofizycznego i społecznego w środowisku rodzinnym i lokalnym.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Przysiekach.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Przysiekach jest jednostką organizacyjną Gminy Skołyszyn. To ośrodek wsparcia pobytu dziennego dla osób z zaburzeniami psychicznymi w liczbie 35 osób. ŚDS świadczy usługi w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym.

Warsztat Terapii Zajęciowej w Jaśle.

Na terenie powiatu jasielskiego działa jeden WTZ zlokalizowany w Jaśle przy ul. Floriańskiej 170, który wchodzi w strukturę Specjalnego Ośrodka Szkolno - Wychowawczego w Jaśle i jest prowadzony przez powiat jasielski. Jest placówką pobytu dziennego czynną od poniedziałku do piątku w godz. 6.30 do 16.00. Zajęcia w placówce prowadzone są przez 7 godzin dziennie. WTZ w Jaśle prowadzi działalność w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej poprzez rozwijanie umiejętności wykonywania czynności życia codziennego, zaradności życiowej oraz psychofizycznych sprawności, podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych, umożliwiających uczestnictwo w szkoleniu zawodowym albo podjęcie zatrudnienia. Najważniejszym jego zadaniem jest prowadzenie procesu rehabilitacji tak, aby uczestnicy osiągali jak najwyższy stopień przystosowania do życia w pełni uspołecznionego.

Działalność warsztatu finansowana jest ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz budżetu powiatu jasielskiego. Od 2020 r. do 2022 r. liczba uczestników WTZ w Jaśle wynosiła 55 osób.

Schronisko dla bezdomnych mężczyzn w Jaśle.

Od 2001 roku do końca 2022 roku Rzeszowskie Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta w Rzeszowie prowadziło schronisko i ogrzewalnię dla bezdomnych mężczyzn w Jaśle (od 2023 roku prowadzenie schroniska przejęła Fundacja „Mówisz - Masz"). Schronisko dysponuje 35 miejscami, a ogrzewalnia 5 miejscami. Przez okres działalności schroniska z jego usług skorzystało ponad 800 mężczyzn w kryzysie bezdomności.

Działalność Ośrodka Psychoterapii w Jaśle.

Ośrodek Psychoterapii w Jaśle rozpoczął swoją działalność 17 lipca 2012 r. Początkowo Ośrodek funkcjonował pod nazwą Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Jaśle i udzielał świadczeń finansowanych przez NFZ w ramach Oddziału Dziennego Terapii Uzależnienia od alkoholu. Oferta pomocy Ośrodka skierowana była głównie do osób uzależnionych. Następnie, w strukturze Ośrodka, powstała Poradnia uzależnień dla dzieci i młodzieży.

Kadrę Ośrodka stanowi 11 psychologów, 8 psychoterapeutów, 6 certyfikowanych specjalistów psychoterapii uzależnień, pedagodzy specjalni, terapeuci środowiskowi, lekarze psychiatrzy, neurologopedzi, terapeuci zajęciowi, superwizorzy Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego. Kadra Ośrodka objęta jest superwizją pracy klinicznej.

Ośrodek Psychoterapii współpracuje z następującymi instytucjami:

- Szpitalem Specjalistycznym w Jaśle,
- Komendą Powiatową Policji w Jaśle,
- Stowarzyszeniem Trzeźwościowym ,,Arka" w Jaśle,
- Sądem Rejonowym w Jaśle - III Wydział Rodzinny i Nieletnich,
- Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej,
- Zakładem Karnym w Jaśle,
- Ośrodkami Pomocy Społecznej,
- Młodzieżowym Domem Kultury w Jaśle,
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle,
- Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej w Jaśle,

- Domem Dziecka w Kołaczycach i Strzyżowie,
- miejskimi i gminnymi komisjami rozwiązywania problemów alkoholowych z powiatu jasielskiego i miasta Jasła,
- szkołami podstawowymi i ponadpodstawowymi w Jaśle i powiecie jasielskim.

Ośrodek Psychoterapii w Jaśle w ramach kontraktu z NFZ świadczy pomoc psychologiczną dla dzieci i młodzieży do 21 roku życia jako Ośrodek Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży w Jaśle.

Ponadto w ramach porozumienia ze Szpitalem Specjalistycznym w Jaśle, Ośrodek udziela świadczeń zdrowotnych, związanych ze zdrowiem psychicznym.

Ośrodek prowadzi również działalność jako Poradnia dla osób z autyzmem dziecięcym, w której świadczona jest kompleksowa diagnostyka i terapia dzieci z całościowymi zaburzeniami rozwoju. Do Poradni Autyzmu przyjmowani są pacjenci z podejrzeniem lub rozpoznaniem całościowych zaburzeń rozwojowych (autyzm dziecięcy, autyzm atypowy, zespół Aspergera, inne całościowe zaburzenia rozwojowe). Poradnia zapewnia kompleksową diagnozę, w której uczestniczy lekarz specjalista psychiatrii, psycholog, specjaliści przeszkoleni w zakresie diagnozy i terapii dzieci z całościowymi zaburzeniami rozwoju - neurologopeda i pedagog specjalny. Poradnia prowadzi indywidualną terapię dziecka w zakresie programu terapeutyczno - rehabilitacyjnego.

W Ośrodku działa Poradnia Terapii Uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia. Oferta skierowana jest do osób uzależnionych od alkoholu, pijących szkodliwie, ryzykownie a także osób, których bliscy nadużywają alkoholu (osoby współuzależnione, DDA).

Pacjenci mają możliwość skorzystania z:

- terapii indywidualnej i grupowej,
- konsultacji psychiatrycznej i psychologicznej,
- terapii małżeńskiej, rodzinnej.

W Ośrodku funkcjonuje również Poradnia Leczenia Uzależnień, która proponuje kompleksową pomoc osobom uzależnionym od różnych substancji psychoaktywnych, hazardu, komputera, Internetu oraz innych zaburzeń behawioralnym i ich rodzinom.

W ofercie terapeutycznej występuje:

- terapia indywidualną i grupowa dla osób uzależnionych,

- terapia indywidualna i grupowa dla osób współuzależnionych.

Świadczenia zdrowotne realizowane w ramach Poradni Leczenia Uzależnień finansowane są przez miasto Jasło w ramach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii. Wszystkie świadczenia udzielane w Ośrodku są bezpłatne.

Powiatowa Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

W powiecie jasielskim działa Powiatowa Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych w Jaśle, która jest organem opiniodawczo - doradczym Starosty Jasielskiego. Działa na postawie ustawy z dnia 27 kwietnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2003 r. w sprawie organizacji oraz trybu działania wojewódzkich i powiatowych społecznych rad do spraw osób niepełnosprawnych.

Do zakresu działania Powiatowej Społecznej Rady do Spraw Osób Niepełnosprawnych w Jaśle należy:

1) inspirowanie przedsięwzięć zmierzających do:
   a) integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych,
   b) realizacji praw osób niepełnosprawnych,
2) opiniowanie projektów powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych,
3) ocena realizacji programów,
4) opiniowanie projektów uchwał i programów przyjmowanych przez radę powiatu pod kątem ich skutków dla osób niepełnosprawnych.

1.3.1. Edukacja na terenie powiatu jasielskiego.

Na terenie powiatu znajdują się placówki oświatowe, które zapewniają dzieciom i młodzieży możliwość kształcenia się na różnych etapach rozwoju. Na terenie powiatu jasielskiego funkcjonuje 65 szkół podstawowych. 25 publicznych przedszkoli, 32 publiczne oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych, 20 niepublicznych przedszkoli oraz 2 niepubliczne oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych.

Na terenie powiatu jasielskiego znajdują się następujące placówki oświatowe prowadzone przez samorząd powiatowy:[3]

- I Liceum Ogólnokształcące w Jaśle,
- II Liceum Ogólnokształcące w Jaśle,
- Liceum Ogólnokształcące w Kołaczycach,
- Zespół Szkół Technicznych w Jaśle,
- Zespół Szkół Usługowych i Spożywczych w Jaśle,
- Zespół Szkół Nr 3 w Jaśle,
- Zespół Szkół Nr 4 w Jaśle,
- Zespół Szkół Budowlanych im. Króla Kazimierza Wielkiego w Jaśle,
- Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy w Jaśle,
- Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Jaśle,
- Młodzieżowy Domu Kultury w Jaśle,
- Powiatowy Ośrodek Edukacji Nauczycieli w Jaśle,
- Centrum Kształcenia Zawodowego Nr 1 w Jaśle.

Szkoły wyższe zlokalizowane na terenie powiatu jasielskiego:

- Podkarpacka Szkoła Wyższa im. bł. ks. Władysława Findysza w Jaśle,
- Akademia Humanistyczno - Ekonomiczna w Łodzi (Wydział Zamiejscowy).

Na terenie powiatu jasielskiego funkcjonują również inne placówki edukacyjne tj.:

- Medyczno - Społeczne Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Jaśle,
- Centrum Nauki i Biznesu „Żak" w Jaśle,
- Cech Rzemiosł Różnych Jasło.

Powiat jasielski zapewnia również kształcenie uczniów z niepełnosprawnością intelektualną i niepełnosprawnościami sprzężonymi w **Specjalnym Ośrodku Szkolno – Wychowawczym w Jaśle**. W skład Ośrodka wchodzą:

- Przedszkole nr 16,
- Szkoła Podstawowa nr 5,
- Szkoła Przysposabiająca do Pracy,
- Internat.

[3] http://www.powiat.jaslo.pl/arc//index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=45&Itemid=131.

W strukturę SOSW w Jaśle wchodzi również Warsztat Terapii Zajęciowej w Jaśle. Działalność dydaktyczno - wychowawcza i opiekuńcza Ośrodka prowadzona jest w trzech budynkach: przy ul. Sokoła 3, przy ul. P. Skargi 47 oraz przy ul. Staszica 30B. Poza pracą dydaktyczno - wychowawczą organizowaną w systemie klasowo - lekcyjnym szkoły Ośrodka prowadzą: wczesne wspomaganie rozwoju dziecka, indywidualne zajęcia rewalidacyjno - wychowawcze, rewalidację indywidualną, zajęcia pozalekcyjne, program „Za życiem". Od 2017 r. Ośrodek jest wiodącym ośrodkiem koordynacyjno - rehabilitacyjno - opiekuńczym.

W roku szkolnym 2020/2021 było 149 wychowanków, w tym 89 uczniów, natomiast w roku szkolnym 2021/2022 - 148 wychowanków, a w tym 90 uczniów.

Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Jaśle.

Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna jest placówką oświatową, a jej organem prowadzącym jest powiat jasielski. Obejmuje swym zasięgiem wszystkie gminy powiatu jasielskiego. Siedziba znajduje się w Jaśle przy ul. Słowackiego 6.

W Poradni można uzyskać:

- poradę psychologa, pedagoga, logopedy,
- diagnozę psychologiczną, pedagogiczną, logopedyczną i zawodoznawczą,
- pomoc w pokonywaniu trudności szkolnych,
- pomoc w rozwiązywaniu problemów emocjonalnych, wychowawczych i innych,
- pomoc w wyborze kierunku dalszego kształcenia.

Poradnia wydaje opinie w sprawach:

- wcześniejszego przyjęcia dziecka do szkoły podstawowej oraz odroczenia rozpoczęcia spełniania obowiązku szkolnego,
- pozostawienia ucznia klas I-III szkoły podstawowej na drugi rok w tej samej klasie,
- objęcia ucznia nauką w klasie terapeutycznej,
- dostosowania wymagań edukacyjnych wynikających z programu nauczania do indywidualnych potrzeb ucznia, u którego stwierdzono specyficzne trudności w uczeniu się, uniemożliwiające sprostanie tym wymaganiom,
- zwolnienia ucznia z głęboką dysleksją rozwojową z nauki drugiego języka obcego,
- udzielenia zezwolenia na indywidualny program lub tok nauki,
- przyjęcia ucznia do oddziału przysposabiającego do pracy,

- zindywidualizowanej ścieżki kształcenia,
- innych, określonych w odrębnych przepisach,

Poradnia wydaje orzeczenia w sprawach:

- kształcenia specjalnego dzieci i młodzieży z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi, wymagającymi stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy, w tym o potrzebie zajęć rewalidacyjno - wychowawczych dla dzieci z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim, niedosłyszących i niesłyszących, niedowidzących i niewidzących oraz z autyzmem i zespołem Aspergera,
- nauczania indywidualnego dzieci i młodzieży, których stan zdrowia uniemożliwia lub znacznie utrudnia uczęszczanie do szkoły,
- wczesnego wspomagania rozwoju dziecka od chwili wykrycia niepełnosprawności do podjęcia nauki w szkole,
- potrzeby zajęć rewalidacyjno - wychowawczych.

Pomoc udzielana w Poradni jest bezpłatna i może się o nią zwrócić każdy rodzic dziecka od 0 - 18 lat, lub powyżej 18 lat - jeśli uczęszcza ono do szkoły. Wszystkie formy pomocy udzielanej przez poradnię wymagają złożenia wniosku podpisanego przez rodzica lub opiekuna prawnego.

Młodzieżowy Domu Kultury w Jaśle.

Jest publiczną placówką pracy pozaszkolnej w systemie Edukacji Narodowej, prowadzoną od 1999 r. przez powiat jasielski, należy także do powstałego w 2002 r. Polskiego Stowarzyszenia Wychowania Pozaszkolnego. W placówce rokrocznie swój czas spędza ponad 900 dzieci i młodzieży na zajęciach stałych oraz tysiące gości na imprezach cyklicznych i okazjonalnych. Każdy uczestnik zajęć ma możliwość rozwijać swój talent na różnorakich formach. Młodzieżowy Dom Kultury w Jaśle jest także miejscem spotkań uzdolnionej młodzieży na licznych konkursach z zakresu sztuki, wiedzy i sportu. Jest organizatorem konkursów o zasięgu powiatowym, wojewódzkim, ogólnopolskim i międzynarodowym (wokalne, teatralne, plastyczne, szachowe itp.) Od 2011 r. jest Miejscem Odkrywania Talentów. Pasja nauczycieli i sprawne zarządzanie sprawia, że z każdym rokiem MDK poszerza swoją ofertę, odpowiadając tym samym na potrzeby dzieci i młodzieży z naszego regionu.

Powiatowy Ośrodek Edukacji Nauczycieli w Jaśle.

Powiatowy Ośrodek Edukacji Nauczycieli w Jaśle jest publiczną placówką doskonalenia nauczycieli, w której nauczyciele realizują zadania doradcy metodycznego. Decyzją Podkarpackiego Kuratora Oświaty w Rzeszowie z dnia 30.01.2023 r. POEN otrzymał akredytację na kolejnych 5 lat. Zadania realizowane przez Powiatowy Ośrodek Edukacji Nauczycieli w Jaśle:

- organizowanie szkoleń metodycznych dla nauczycieli przedmiotów humanistycznych we współpracy z Oddziałem IPN w Rzeszowie,
- prowadzenie lekcji otwartych i obserwacji doradczych przez doradców metodycznych,
- udział doradców metodycznych w konferencjach przedmiotowych,
- realizacja zadań w ramach projektu pn.: ,,TELLaSTORY – storytelling jako podstawa inspirującego nauczania i efektywnego uczenia się w szkołach podstawowych. Przygotowanie nauczycieli do nowych wyzwań w edukacji".

Centrum Kształcenia Zawodowego Nr 1 w Jaśle.

Wychodząc naprzeciw reformie szkolnictwa ponadgimnazjalnego oraz szkolnictwa zawodowego, a także celem podniesienia jakości kształcenia zawodowego na terenie powiatu jasielskiego. Ważnym elementem w systemie kształcenia zawodowego jest Centrum Kształcenia Zawodowego Nr 1 w Jaśle, które realizuje cele i zadania wynikające z ustawy o systemie oświaty poprzez:

- organizowanie i prowadzenie zajęć praktycznych oraz programowych praktyk zawodowych dla uczniów szkół zawodowych z terenu powiatu,
- organizowanie i przeprowadzanie egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe w oparciu o upoważnienia Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie.

W chwili obecnej Centrum Kształcenia Zawodowego nr 1, zorganizowane jest jako zespół pracowni przedmiotowych zapewniających praktyczną naukę zawodu uczniom uczęszczającym do szkół zawodowych powiatu jasielskiego, a także słuchaczom różnych form kursowych.

1.3.2. Organizacje pozarządowe.

Organizacje pozarządowe to podmioty, które nie są organami lub jednostkami podległymi administracji publicznej (rządowej i samorządowej), które działają z własnej inicjatywy na rzecz wybranego interesu publicznego, a nie dla osiągnięcia zysku.[4] Na terenie powiatu jasielskiego funkcjonuje ponad 200 stowarzyszeń, 40 fundacji oraz różne organizacje, które udzielają pomocy i wsparcia emerytom i rencistom, osobom niepełnosprawnym, dzieciom i młodzieży, a także osobom dotkniętym uzależnieniem czy przemocą, m.in.:

- Fundacja Sercem Budujemy Przyszłość w Jaśle,
- Fundacja Wyrównane Szanse w Jaśle,
- Fundacja na rzecz Dzieci, Młodzieży, Dorosłych Niepełnosprawnych, Autystycznych, z Innymi Zaburzeniami Rozwoju oraz Ich rodzin „Latawiec" w Wolicy,
- Fundacja Imieniem Błogosławionego Księdza Władysława Findysza w Nowym Żmigrodzie,
- Fundacja „Domy Pokoju Miłosiernego Jezusa" w Jaśle,
- Stowarzyszenie Prawników „Temida" w Jaśle,
- Stowarzyszenie na Rzecz Chorych Długotrwale Unieruchomionych „Niebieski Parasol" z Siedzibą w Jaśle,
- Stowarzyszenie im. Senatora Stanisława Zająca,
- Stowarzyszenie Niepełnosprawnych i Przyjaciół „Mamy Nadzieję",
- Podkarpackie Stowarzyszenie Na Rzecz Bezrobotnych w Kołaczycach,
- Stowarzyszenie Twój Potencjał w Jaśle,
- Stowarzyszenie „Pomagam Bo Mogę",
- Polski Komitet Pomocy Społecznej Zarząd Miejski w Jaśle,
- Polski Czerwony Krzyż Oddział w Jaśle,
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Oddział Rejonowy w Jaśle,
- Polski Związek Niewidomych Koło w Jaśle.

W lokalnych społecznościach powiatu działają stowarzyszenia i organizacje aktywizujące mieszkańców. W gminach na terenie powiatu działają ochotnicze straże pożarne (ok. 100),

[4] art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

kluby sportowe (ok. 60), koła gospodyń. Przyjęta w listopadzie 2018 r. ustawa o kołach gospodyń wiejskich wyzwoliła ogromny potencjał społeczny. Bieżąca aktywność kół polega przede wszystkim na realizacji szeregu inicjatyw na rzecz swojej miejscowości, które przekładają się na integrację międzypokoleniową i budowanie zaangażowanej społeczności lokalnej.

1.3.3. Służba zdrowia na terenie powiatu jasielskiego.

Najważniejszą jednostką zajmująca się ochroną zdrowia mieszkańców powiatu jasielskiego jest Szpital Specjalistyczny w Jaśle, w którym funkcjonuje 15 oddziałów, 20 poradni specjalistycznych. Ponadto Szpital Specjalistyczny w Jaśle posiada 13 pracowni diagnostycznych. W szpitalu świadczona jest również nocna i świąteczna opieka zdrowotna.
Od 1 lipca 2022 r. Szpital Specjalistyczny w Jaśle jest realizatorem pilotażowego programu w ramach Centrum Zdrowia Psychicznego (CZP). W ramach tego programu udziela się świadczeń zdrowotnych w zakresie zdrowia psychicznego osobom dorosłym zamieszkałym na obszarze powiatu jasielskiego oraz strzyżowskiego. Osoby doświadczające kryzysu zdrowia psychicznego lub cierpiące z powodu choroby psychicznej mogą otrzymać bezpłatną pomoc medyczną.
Na terenie powiatu jasielskiego świadczenia opieki zdrowotnej udzielane są zarówno w ramach świadczeń finansowanych ze środków publicznych jak i w ramach działalności komercyjnej. W każdej z gmin na terenie powiatu funkcjonuje publiczna bądź niepubliczna placówka opieki zdrowotnej. Podstawowa opieka zdrowotna jest częścią systemu opieki zdrowotnej zapewniającej osobom uprawnionym do świadczeń zamieszkałym na terytorium powiatu kompleksowe i skoordynowane świadczenia opieki zdrowotnej w miejscu zamieszkania.
W ostatnich latach liczba zakładów opieki zdrowotnej zwiększyła się, podobnie jak i liczba aptek. Wskazuje to na systematyczną poprawę dostępności mieszkańców powiatu do usług medycznych. Najważniejszymi problemami dotyczącymi ochrony zdrowia mieszkańców powiatu jest niewystarczający stan infrastruktury większości obiektów ochrony zdrowia i brak w powiecie niektórych, specjalistycznych poradni np. geriatrycznej i psychiatrii

dziecięcej, długi czas oczekiwania na wizytę u specjalisty oraz brak dostępu do usług stomatologicznych w weekendy i w nocy.

Zakład Opiekuńczo - Pielęgnacyjny w Jaśle Caritas Diecezji Rzeszowskiej.

Ośrodek działa w formie niepublicznego zakładu opieki zdrowotnej i posiada kontrakt z Narodowym Funduszem Zdrowia. Pracują tu specjaliści - lekarze różnych dziedzin, a także pielęgniarki, rehabilitanci, terapeuci zajęciowi, logopedzi, psychologowie oraz personel pozamedyczny (pomoc kuchenna i administracja). Łącznie na etatach zatrudnionych jest około dwudziestu osób, drugie tyle stanowią wolontariusze, którzy udzielają się m.in. w ramach praktyk szkolnych czy studenckich. Patronem ośrodka jest święty Jan Paweł II, Honorowy Obywatel miasta Jasła. Zakład zapewnia całodobową kompleksową opiekę pielęgniarską i lekarską. Usprawnianie chorych odbywa się poprzez rehabilitację przyłóżkową oraz na sali gimnastycznej. W zakładzie przebywa obecnie 44 podopiecznych.

2. Diagnoza problemów społecznych powiatu jasielskiego.

2.1. Problemy w obszarze bezrobocia, aktywizacja zawodowa i łagodzenie skutków bezrobocia.

Bezrobocie to zjawisko społeczne polegające na tym, że część ludzi zdolnych do pracy i deklarujących chęć jej podjęcia nie znajduje faktycznego zatrudnienia z różnych powodów. Bezrobotny to osoba niezatrudniona i niewykonująca innej pracy zarobkowej, jest to osoba gotowa do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującego w danym zawodzie, osoba nie ucząca się i zarejestrowana w powiatowym urzędzie pracy.

Bezrobocie jest ważnym problemem społecznym. Z ekonomicznego punktu widzenia wskazuje niewykorzystany potencjał siły roboczej.

Jednym z zadań Powiatowego Urzędu Pracy w Jaśle, jako instytucji rynku pracy, jest realizacja programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych.

Powiat jasielski zaliczany jest do obszarów o wysokiej stopie bezrobocia. Wśród 21 powiatów województwa podkarpackiego powiat jasielski znajdował się na 9 miejscu pod względem stopy bezrobocia. Cechuje się jednym z wyższych poziomów bezrobocia wśród wszystkich powiatów województwa podkarpackiego i wyższy niż przeciętna stopa

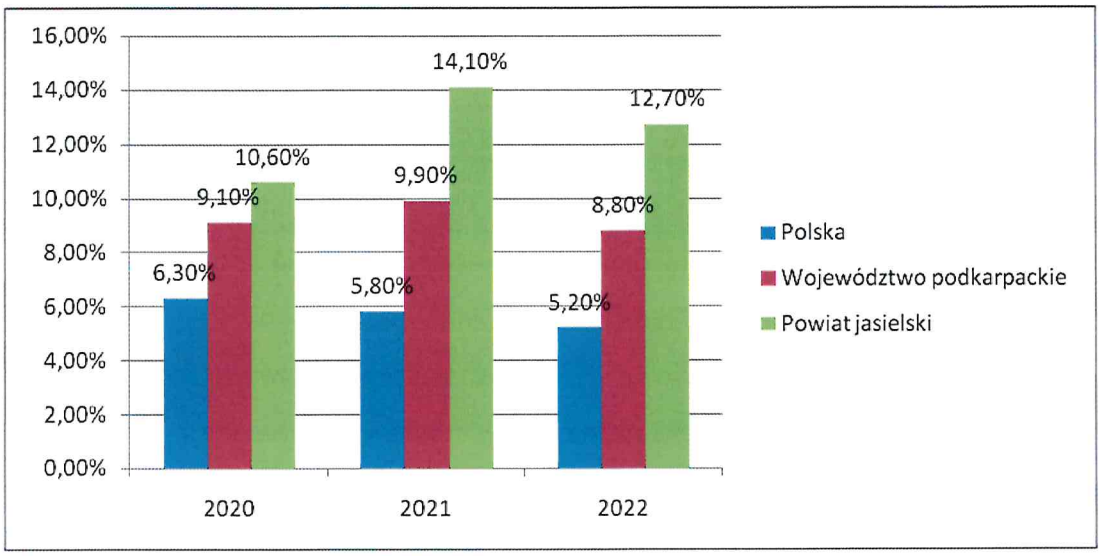
bezrobocia dla województwa podkarpackiego i całego kraju w latach 2020 - 2022. Powyższe dane prezentuje poniższa tabela i wykres.

Tabela 6. Liczba osób zarejestrowanych i stopa bezrobocia.

Liczba osób zarejestrowanych i stopa bezrobocia						
Rok	**Polska (bezrobotni w tys.)**		**Województwo podkarpackie (bezrobotni w tys.)**		**Powiat jasielski (bezrobotni w tys.)**	
2020	1046,4	6,3%	87,3	9,1%	5,6	10,6%
2021	895,2	5,8%	77,3	9,9%	5,4	14,1%
2022	812,3	5,2%	69,0	8,8%	4,9	12,7%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

Wykres 6. Liczba osób zarejestrowanych i stopa bezrobocia.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

W powiecie jasielskim na 1000 mieszkańców pracuje 339 osób. Jest to mniej od wartości dla województwa podkarpackiego oraz znacznie mniej od wartości dla Polski. W 2022 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie jasielskim wynosiło 5 453,40 zł, co odpowiada 81,30% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

Tabela 7. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Jaśle w latach 2020 - 2022 według wieku.

Wiek	Liczba bezrobotnych stan na dzień 31.12.2020 r.			Liczba bezrobotnych stan na dzień 31.12.2021 r.			Liczba bezrobotnych stan na dzień 31.12.2022 r.		
	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
18 - 24 lata	669	364	305	688	395	293	696	362	334
25 - 34 lata	1 603	1 042	561	1 506	1 017	489	1 276	854	422
35 - 44 lata	1 539	973	566	1 442	924	518	1 254	765	489
45 - 54 lata	1 095	626	469	1 105	613	492	1 029	579	450
55 - 59 lat	503	252	251	490	247	243	464	234	230
60 lat i więcej	206	0	206	211	0	211	207	1	206
Ogółem	**5 615**	**3 257**	**2 358**	**5 442**	**3 196**	**2 246**	**4 926**	**2 795**	**2 131**

Źródło: opracowanie własne PUP w Jaśle.

Tabela 8. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Jaśle w latach 2020 - 2022 z podziałem na gminy.

Miasto /gmina	Liczba bezrobotnych stan na dzień 31.12.2020 r.			Liczba bezrobotnych stan na dzień 31.12.2021 r.			Liczba bezrobotnych stan na dzień 31.12.2022 r.		
	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
Jasło Miasto	1 593	908	685	1 547	885	662	1 347	727	620
Brzyska	310	198	112	301	193	108	283	171	112
Dębowiec	445	261	184	421	251	170	372	221	152
Jasło Gmina	822	477	345	805	465	340	719	430	289
Kołaczyce	527	318	209	478	293	185	473	261	212
Krempna	113	56	57	113	52	61	94	44	50
Nowy Żmigród	475	253	222	452	243	209	401	205	196
Osiek Jasielski	250	145	105	266	159	107	240	136	104
Skołyszyn	637	380	257	633	392	241	596	364	232
Tarnowiec	443	261	182	426	263	163	401	236	165
Razem	**5 615**	**3 257**	**2 358**	**5 442**	**3 196**	**2 246**	**4 926**	**2 795**	**2 131**

Źródło: opracowanie własne PUP w Jaśle.

Tabela 9. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Jaśle w latach 2020 - 2022 według wykształcenia.

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych stan na dzień 31.12.2020 r.			Liczba bezrobotnych stan na dzień 31.12.2021 r.			Liczba bezrobotnych stan na dzień 31.12.2022 r.		
	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
Wyższe	755	535	220	695	504	191	593	427	166
Policealne i średnie zawodowe	1 586	1 095	491	1 561	1 068	493	1 462	954	508
Średnie ogólnokształcące	541	369	172	561	390	171	494	330	164
Zasadnicze zawodowe/ branżowe	1 686	806	880	1 630	787	843	1 533	694	839
Gimnazjalne/ podstawowe i poniżej	1 047	452	595	995	447	548	844	390	454
Ogółem	**5 615**	**3 257**	**2 358**	**5 442**	**3 196**	**2 246**	**4 926**	**2 795**	**2 131**

Źródło: opracowanie własne PUP w Jaśle.

Analizują powyższe dane tabelaryczne obserwuje się spadek liczby osób bezrobotnych oraz spadek stopy bezrobocia w porównaniu do roku 2021 i 2020, co jest dobrą prognozą wynikającą z poprawy sytuacji na rynku pracy.

Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Jaśle w latach 2020 – 2022.

Powiatowy Urząd Pracy w Jaśle oferuje wsparcie w wejściu lub powrocie na rynek pracy osobom bezrobotnym i poszukującym pracy poprzez zastosowanie różnych form wsparcia i działań aktywizacyjnych (instrumentów i usług rynku pracy), określonych w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Tabela 10. Formy wsparcia w latach 2020 - 2022.

Forma wsparcia	Liczba osób bezrobotnych objętych wsparciem		
	2020	2021	2022
Refundowanie kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowisk pracy	134	210	271
Przyznawanie bezrobotnym jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej	145	168	150

Zatrudnienie wspierane	4	2	0
Staże	166	362	514
Bon stażowy	17	14	9
Prace interwencyjne	70	177	269
Roboty publiczne	53	52	114
Szkolenia	20	30	131
Bon na zasiedlenie	32	38	46
Bon zatrudnieniowy	1	0	0
Dofinansowanie wynagrodzenia bezrobotnego powyżej 50 r.ż.	27	36	44
Prace społecznie użyteczne	43	51	53
Studia podyplomowe	1	0	0
Koszty badań lekarskich	1	28	49
Ogółem	**714**	**1 168**	**1 650**

Źródło: opracowanie własne PUP w Jaśle.

Programy i projekty realizowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Jaśle w obszarze promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej.

Powiatowy Urząd Pracy w Jaśle w latach 2020 - 2022 realizował 6 projektów finansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz 2 programy finansowane ze środków Funduszu Pracy, w tym:

1) Projekt „Aktywizacja ludzi młodych pozostających bez pracy w powiecie jasielskim (IV)" w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój Oś Priorytetowa I Rynek pracy otwarty dla wszystkich, Działanie 1.1 Wsparcie osób młodych pozostających bez pracy na regionalnym rynku pracy - projekty pozakonkursowe, Poddziałanie 1.1.2 Wsparcie udzielane z Inicjatywy na rzecz zatrudniania ludzi młodych.

Całkowita kwota projektu 6 272 344,00 zł (w tym kwota przeznaczona na aktywne formy wsparcia w latach 2020 - 2021 wyniosła 2 709 847,62 zł).

Wsparciem objęto 553 osoby (w tym w latach 2020 - 2021 objęto 262 osoby). W ramach projektu zrealizowano następujące formy wsparcia: pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe, bon na zasiedlenie, staż, prace interwencyjne, wyposażenie lub doposażenie

stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej.

Okres realizacji projektu: 01.01.2019 r. - 30.06.2021 r.

2) Projekt „Aktywizacja ludzi młodych pozostających bez pracy w powiecie jasielskim (V)" w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój Oś Priorytetowa I Rynek pracy otwarty dla wszystkich, Działanie 1.1 Wsparcie osób młodych na regionalnym rynku pracy - projekty pozakonkursowe, Poddziałanie 1.1.1 Wsparcie udzielane z Europejskiego Funduszu Społecznego.

   Całkowita kwota projektu 9 718 192,42 zł (w tym kwota przeznaczona na aktywne formy wsparcia wyniosła 6 811 096,22 zł, natomiast kwota przeznaczona na instrumenty Tarczy Antykryzysowej wyniosła 2 907 096,20 zł).

   Wsparciem objęto 881 osób (w tym aktywne formy 238 osób, natomiast instrumenty Tarczy Antykryzysowej 643 osoby).

   W ramach projektu zrealizowano następujące formy wsparcia: pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe, bon na zasiedlenie, staż, prace interwencyjne, wyposażenie lub doposażenie stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej, instrumenty Tarczy Antykryzysowej.

   Okres realizacji projektu: 01.01.2020 r. - 31.12.2022 r.

3) Projekt „Aktywizacja ludzi młodych pozostających bez pracy w powiecie jasielskim (VI)" w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój Oś Priorytetowa I Rynek pracy otwarty dla wszystkich, Działanie 1.1 Wsparcie osób młodych na regionalnym rynku pracy - projekty pozakonkursowe, Poddziałanie 1.1.2 Wsparcie udzielane z Inicjatywy na rzecz zatrudniania ludzi młodych.

   Całkowita kwota projektu 2 601 885,00 zł. Wsparciem objęto 222 osoby.

   W ramach projektu zrealizowano następujące formy wsparcia: pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe, staże, bon na zasiedlenie, prace interwencyjne, wyposażenie lub doposażenie stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej.

   Okres realizacji projektu: 01.01.2021 r. - 31.12.2022 r.

4) Projekt „Aktywizacja osób powyżej 29 r.ż. pozostających bez pracy w powiecie jasielskim (VI)" w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 Oś Priorytetowa VII Regionalny rynek pracy, Działanie 7.2 Poprawa sytuacji osób bezrobotnych na rynku pracy - projekty pozakonkursowe PUP.

   Całkowita kwota projektu 8 177 659,74 zł (w tym kwota przeznaczona na aktywne formy wsparcia wyniosła 1 289 929,6 zł, natomiast kwota przeznaczona na instrumenty Tarczy Antykryzysowej wyniosła 6 887 730,14 zł).Wsparciem objęto 1 725 osób (w tym aktywne formy 65 osób, natomiast instrumenty Tarczy Antykryzysowej 1 660 osób).

   W ramach projektu zrealizowano następujące formy wsparcia: pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe, wyposażenie lub doposażenie stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej, instrumenty Tarczy Antykryzysowej.

   Okres realizacji projektu: 01.01.2020 r. - 31.12.2020 r.

5) Projekt „Aktywizacja osób powyżej 29 r.ż. pozostających bez pracy w powiecie jasielskim (VII)" w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014 - 2020 Oś Priorytetowa VII Regionalny rynek pracy, Działanie 7.2 Poprawa sytuacji osób bezrobotnych na rynku pracy - projekty pozakonkursowe PUP.

   Całkowita kwota projektu 2 661 248,83 zł. Wsparciem objęto 107 osób.

   W ramach projektu zrealizowano następujące formy wsparcia: pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe, wyposażenie lub doposażenie stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej.

   Okres realizacji projektu: 01.01.2021 r. - 31.12.2021 r.

6) Projekt „Aktywizacja osób powyżej 29 r.ż. pozostających bez pracy w powiecie jasielskim (VIII)" w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 Oś Priorytetowa VII Regionalny rynek pracy, Działanie 7.2 Poprawa sytuacji osób bezrobotnych na rynku pracy - projekty pozakonkursowe PUP.

   Całkowita kwota projektu 4 718 083,38 zł. Wsparciem objęto 158 osób.

   W ramach projektu zrealizowano następujące formy wsparcia: pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe, wyposażenie lub doposażenie stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej.

Okres realizacji projektu: 01.01.2022 r. - 31.12.2022 r.

7) Program „Aktywizacja zawodowa bezrobotnych w regionach wysokiego bezrobocia" w ramach środków rezerwy Funduszu Pracy przeznaczony na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej.

   Całkowita kwota programu 300 000,00 zł. Wsparciem objęto 15 osób.

   W ramach programu zrealizowano następujące formy wsparcia: wyposażenie lub doposażenie stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej oraz staże.

   Okres realizacji programu: 13.07.2020 r. - 31.12.2020 r.

8) Program „Aktywizacja zawodowa bezrobotnych na terenach na których w 2020 roku miały miejsce klęski żywiołowe" w ramach środków rezerwy Funduszu Pracy przeznaczony na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej.

   Całkowita kwota programu 270 925,00 zł. Wsparciem objęto 25 osób.

W ramach programu zrealizowano następujące formy wsparcia: wyposażenie lub doposażenie stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego, prace interwencyjne oraz roboty publiczne. Okres realizacji programu: 13.07.2020 r. - 31.12.2020 r.

2.2. Problemy społeczne rodzin z perspektywy ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu jasielskiego.

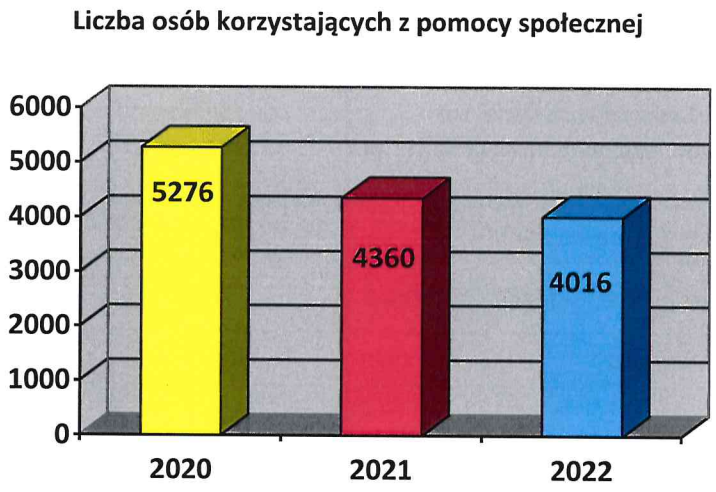
W powiecie jasielskim z pomocy społecznej na według stanu na dzień 31.12.2020 r. korzystało 5 276 osób co stanowi 4,75% mieszkańców z całego powiatu jasielskiego. Według stanu na dzień 31.12.2021 r. - 4 360 osób co stanowi 3,96% mieszkańców całego powiatu jasielskiego. Natomiast wg stanu na 31.12.2022 r. z pomocy społecznej korzystało 4 016 osób, co stanowi 3,66% mieszkańców powiatu jasielskiego. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w ciągu ostatnich trzech lat ma tendencję malejącą co obrazuje poniższa tabela.

Tabela 11. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2020 - 2022 w powiecie jasielskim.

Gmina	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2020-2022		
	2020	2021	2022
Brzyska	615	487	514
Dębowiec	174	158	156
Gmina wiejska Jasło	675	385	322
Gmina miejska Jasło	1564	1356	1286
Kołaczyce	405	328	319
Krempna	142	153	128
Nowy Żmigród	757	624	529
Osiek Jasielski	294	271	277
Skołyszyn	336	340	263
Tarnowiec	314	258	222
RAZEM	**5276**	**4360**	**4016**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych z ośrodków pomocy społecznej.

Wykres 7. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych z ośrodków pomocy społecznej.

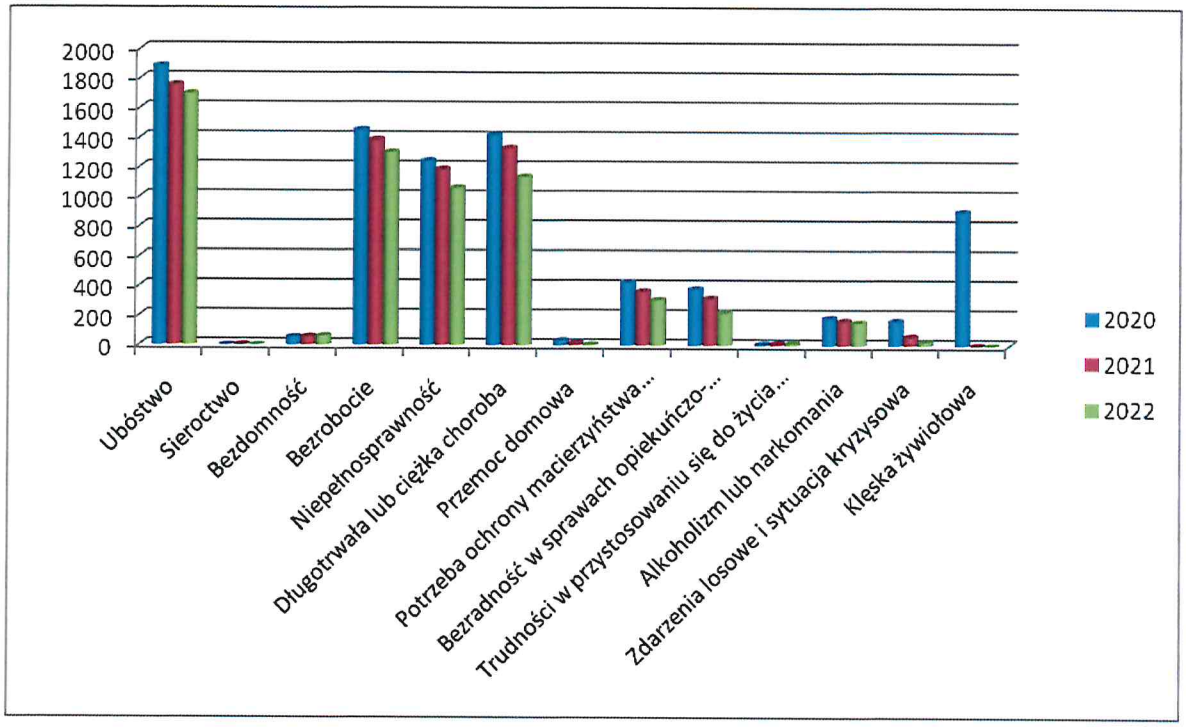
Z założenia pomoc społeczna winna wspierać wszystkie te osoby i rodziny, które same nie są w stanie poradzić sobie z trudną sytuacją życiową, w jakiej się znalazły. Przedstawiony wykres pokazuje, iż ilość osób korzystających z pomocy społecznej systematycznie spada, co można uznać za mocną stronę powiatu jasielskiego.

Tabela 12. Przyczyny korzystania z pomocy społecznej w gminach powiatu jasielskiego w latach 2020 - 2022 r.

Lp.	Powody trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2020 - 2022		
		2020	2021	2022
1.	Ubóstwo	1886	1757	1697
2.	Sieroctwo	0	1	0
3.	Bezdomność	55	56	62
4.	Bezrobocie	1454	1386	1304
5.	Niepełnosprawność	1245	1187	1062
6.	Długotrwała lub ciężka choroba	1421	1331	1138
7.	Przemoc domowa	34	15	8
8.	Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietność	427	365	309
9.	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	383	318	220
10.	Trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	10	13	16
11.	Alkoholizm lub narkomania	187	166	157
12.	Zdarzenia losowe i sytuacja kryzysowa	168	60	26
13.	Klęska żywiołowa	904	0	0
RAZEM		**8174**	**6655**	**5999**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych z ośrodków pomocy społecznej.

Wykres 8. Liczba rodzin według powodów przyznanej pomocy.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych z ośrodków pomocy społecznej.

We wszystkich gminach powiatu jasielskiego wiodącymi przyczynami korzystania z pomocy społecznej są: ubóstwo, bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba i niepełnosprawność. Kolejne najistotniejsze przyczyny to: potrzeba ochrony macierzyństwa w tym wielodzietność, bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz uzależnienia. Jak obrazuje wykres w roku 2020 na terenie powiatu miała miejsce nawałnica, która spowodowała powódź. Na skutek tego zjawiska ucierpiało dużo gospodarstw domowych na terenie powiatu jasielskiego.

Przyczyny uprawniające do korzystania z pomocy społecznej często występują ze sobą łącznie. Możemy zauważyć tendencję malejącą dotyczącą głównych przyczyn korzystania z pomocy społecznej na terenie całego powiatu tj. ubóstwo, bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, co należy uznać jako mocną stronę oraz pewnego rodzaju poprawę warunków bytowych, socjalnych i życiowych mieszkańców powiatu jasielskiego.

Ubóstwo jest pojęciem, które nie jest jednoznacznie zdefiniowane. W literaturze funkcjonują różne jego definicje. Wg Encyklopedii PWN to zjawisko społeczne polegające na braku dostatecznych środków materialnych do zaspokajania potrzeb życiowych jednostki lub rodziny. Ubóstwo może przybierać różne, stopniowalne postaci: niedostatku, biedy, nędzy, które wzajemnie się warunkują i powodują różne skutki społeczne - od poczucia bezradności i utraty motywacji do działania, przez choroby, wykluczenie społeczne do, w skrajnych przypadkach, śmierci.

W Polsce podstawą określenia granicy ubóstwa przyjęto minimum socjalne lub zastosowanie pojęcia „minimum egzystencji". Pojęcie to stanowi kategorię mierzącą koszty utrzymania wydatków domowych, uwzględniając podstawowe potrzeby bytowo - konsumpcyjne. Jest to dolne kryterium, w którym zakres i poziom zaspokojenia potrzeb wyznacza granica poniżej której występuje biologiczne zagrożenie życia i rozwoju psychofizycznego człowieka.

Analizując powyższe dane statystyczne można stwierdzić, że liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa zmniejsza się. Polepszające się wskaźniki występujące w powiecie w zakresie zagrożenia ubóstwem wynikają głównie z polepszającej się sytuacji na rynku pracy oraz lepszych warunków życia mieszkańców. W każdej gminie poziom ubóstwa mieszkańców powiatu jasielskiego wskazuje tendencję malejącą.

Przesłanką mającą pośredni wpływ na spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa były rządowe programy społeczne w tym: „Rodzina 500+" i „Dobry start".

Tabela 13. Formy pomocy dla osób z terenu powiatu jasielskiego, którym decyzją przyznano świadczenia w latach 2020 - 2022.

Formy pomocy	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie		
	2020	2021	2022
Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	78	70	64
Zasiłki stałe	716	681	668

Zasiłki okresowe	1481	1354	1334
Schronienie	39	45	60
Posiłek	1484	1192	1261
Usługi opiekuńcze	274	232	218
Zasiłki celowe	2466	2008	1878
Sprawowanie pogrzebu	4	4	1
Odpłatność gminy za pobyt w DPS	156	163	170
RAZEM	**6698**	**5749**	**5654**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych z ośrodków pomocy społecznej.

Wykres 9. Liczba rodzin, którym przyznano decyzją świadczenie.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych z ośrodków pomocy społecznej.

Jak wynika z powyższego zestawienia, wśród wszystkich rodzajów świadczeń przyznawanych mieszkańcom poszczególnych gmin w powiecie jasielskim w latach 2020 - 2022 największy udział stanowiły kolejno: zasiłki celowe, okresowe, posiłek oraz zasiłki stałe. Jak wynika z przedstawionych danych na podstawie przeprowadzonej diagnozy corocznie zwiększa się liczba osób umieszczonych w DPS-ach, za które gminy ponoszą odpłatność. Dane te obrazują m.in. rosnącą konieczność zapewnienia opieki osobom samotnym, zależnym, które nie posiadają rodziny. Na niskim poziomie utrzymują się specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz schronienie. Najrzadszą formą pomocy było sprawienie pogrzebu dla podopiecznych gmin, zjawisko to wystąpiło w 9 przypadkach. Ponadto dane wskazują, że ośrodki pomocy społecznej dużą pomoc przeznaczają na rzecz dzieci w postaci dożywiania w szkołach. Ma to duży związek z uczestnictwem poszczególnych gmin w ministerialnym programie i pozyskiwaniem na ten cel środków z budżetu państwa.

Powyższy wykres przedstawia tendencję malejącą, we wszystkich niemal formach wsparcia, co jest następstwem poprawy sytuacji materialnej gospodarstw domowych. Zmniejszenie liczby osób korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej należy uznać za mocną stronę powiatu jasielskiego.

2.3. Problemy osób w obszarze niepełnosprawności, zadania powiatu w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym.

Osoby niepełnosprawne oraz ich rodziny stanowią znaczną część społeczności lokalnej, która wymaga szczególnego zainteresowania, wsparcia i opieki oraz różnych form wsparcia z uwzględnieniem dysfunkcji natury psychicznej, fizycznej, ruchowej, itp.

Uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym zależy nie tylko od nich samych, ale również od społeczeństwa tworzącego klimat i warunki, w których te osoby znajdują swoje miejsce obok ludzi sprawnych.

Zgodnie z przepisami ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych - niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy.

Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej wyróżnia trzy stopnie niepełnosprawności.

Do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osoby:

- niezdolne do pracy i wymagające, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych, w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.
- zdolne do pracy w warunkach pracy chronionej i wymagające, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych, w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności mogą być zaliczone trzy grupy osób z naruszoną sprawnością organizmu tj.:

- niezdolne do pracy,
- zdolne do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej,
- wymagające czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych.

Zaliczenie do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności osoby zainteresowanej, nie wyklucza możliwości zatrudnienia tej osoby u pracodawcy niezapewniającego warunków pracy chronionej w przypadkach:

- przystosowania przez pracodawcę stanowiska pracy do potrzeb osoby niepełnosprawnej,
- zatrudnienia w formie telepracy.

Do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osoby:

- o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną;
- o naruszonej sprawności organizmu, mające ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

Orzeczenia o niepełnosprawności oraz stopniu niepełnosprawności wydaje Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Jaśle. Poniższe zestawienie obrazuje skalę wydanych orzeczeń wg stopnia niepełnosprawności i wykształcenia w latach 2020 - 2022.

Tabela 14. Liczba orzeczeń wydanych przez PZON w Jaśle dla osób przed szesnastym rokiem życia oraz dla osób po szesnastym roku życia.

Lata	Orzeczenie wydane przed 16-tym rokiem życia	Orzeczenia wydane po 16-tym roku życia	Razem
2020	323	2439	2962
2021	304	2377	2681
2022	307	2336	2643

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PZON w Jaśle.

Tabela 15. Liczba orzeczeń wydanych przez PZON w Jaśle wg stopnia niepełnosprawności.

Stopnie niepełnosprawności	2020	2021	2022
Znaczny	628	614	662
Umiarkowany	1358	1301	1244
Lekki	453	462	430
Razem	**2439**	**2377**	**2336**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PZON w Jaśle.

Tabela 16. Liczba orzeczeń wydanych przez PZON w Jaśle wg poziomu wykształcenia.

	Wg poziomu wykształcenia				
Rok	Mniej niż podstawowe	Podstawowe/ gimnazjalne	Zawodowe	Średnie	Wyższe
2020	100	439	868	764	268
2021	218	393	770	755	241
2022	85	430	826	759	236

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PZON w Jaśle.

Jak wynika z powyższych tabel, na przestrzeni trzech ostatnich lat w Powiatowym Zespole ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Jaśle odnotowuje się nieznaczny spadek liczby osób z niepełnosprawnościami i tym samym wydanych orzeczeń o niepełnosprawności.

2.3.1. Zadania powiatu w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym.

Osoby niepełnosprawne stanowią grupę zróżnicowaną pod względem stopnia i rodzaju niepełnosprawności, co powoduje konieczność różnicowania i indywidualizowania pomocy adresowanej do tych osób. Osoby niepełnosprawne są gorzej wykształcone, przejawiają niższą aktywność zawodową i w konsekwencji częściej dotyka je zjawisko ubóstwa i wykluczenia społecznego. Nierówność szans na początku drogi życiowej, pogłębiona zostaje w dorosłym życiu poprzez gorsze przygotowanie zawodowe i społeczne, a zła sytuacja na rynku pracy dotyka w pierwszej kolejności właśnie te osoby.

Bez pomocy państwa osoby niepełnosprawne nie są w stanie samodzielnie rozwiązywać wielu swoich ważnych problemów. Na państwie, to znaczy społeczeństwie obywatelskim, spoczywa obowiązek wyrównywania szans życiowych osób niepełnosprawnych oraz przeciwdziałania ich dyskryminacji zarówno społecznej jak i zawodowej.

Zadania obejmujące zakres pomocy osobom niepełnosprawnym określone zostały w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Do zadań powiatu realizowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle w ramach rehabilitacji społecznej należą:

- dofinansowanie do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
- dofinansowanie do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny,
- dofinansowanie do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych osób niepełnosprawnych wraz z opiekunami,
- dofinansowanie do likwidacji barier funkcjonalnych, w tym: architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się,
- dofinansowanie do sportu, kultury, turystyki i rekreacji,
- dofinansowania działalności WTZ,

Tabela 17. Liczba osób/podmiotów, którym przyznano dofinansowanie z zakresu rehabilitacji społecznej w latach 2020 - 2022.

Zadania z zakresu rehabilitacji społecznej	2020	2021	2022
Zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	491	493	548
zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny	61	73	83
uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych osób niepełnosprawnych wraz z opiekunem	157	176	233
likwidacja barier funkcjonalnych, w tym: architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się	59	83	94
sport, kultury, rekreacji i turystyki	10	10	6
działalność WTZ	55	55	55

Źródło: opracowanie własne – PCPR w Jaśle.

Zauważa się tendencję wzrostową w przyznawaniu środków finansowych PFRON jakie otrzymywał powiat jasielski w poszczególnych latach. Dzięki temu pomocą w zaspokajaniu potrzeb egzystencjalnych można było corocznie objąć większą liczbę osób niepełnosprawnych, co prezentuje powyższa tabela.

Corocznie występuje tendencja wzrostowa w zakresie składanych wniosków na zadaniu dofinansowanie do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze. Dużym zainteresowaniem cieszy się również likwidacja barier funkcjonalnych, w tym architektonicznych. Sukcesywnie wzrasta świadomość wśród osób niepełnosprawnych na temat przysługujących im ulg i uprawnień z tytułu posiadania orzeczenia o niepełnosprawności.

2.3.2. Program - „Aktywny samorząd".

Od 2012 r. powiat jasielski realizuje pilotażowy program „Aktywny samorząd", którego głównym celem jest eliminacja lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji. Program realizowany jest ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Pilotażowy program „Aktywny samorząd" jest ważnym krokiem w kierunku wydajniejszego modelu polityki społecznej wobec osób niepełnosprawnych. Formy wsparcia przewidziane

w programie dotyczą likwidacji barier ograniczających społeczne i zawodowe funkcjonowanie osób niepełnosprawnych. Program składa się z trzech modułów, z czego moduł I i II realizowany jest przez samorząd powiatowy.

Poszczególne moduły zakładają następujące wsparcie:

Moduł I - likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową, w tym:

a) Obszar A - likwidacja bariery transportowej,
b) Obszar B - likwidacja barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym,
c) Obszar C - likwidacja barier w poruszaniu się,
d) Obszar D - pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej (dziecka przebywającego w żłobku lub przedszkolu albo pod inną tego typu opieką), adresowana do osób ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, którzy są przedstawicielem ustawowym lub opiekunem prawnym dziecka.

Moduł II - pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym, adresowana do osób ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, pobierających naukę w szkole wyższej lub szkole policealnej lub kolegium, a także do osób mających przewód doktorski otwarty poza studiami doktoranckimi.

Tabela 18. Wydatkowanie środków finansowych „Aktywny Samorząd" w latach 2020 - 2022.

Moduł	Obszar programu i nr zadania w ramach Obszaru	2020		2021		2022	
		Ilość	Kwota w zł	Ilość	Kwota w zł	Ilość	Kwota w zł
I	**A-1** pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu	6	0,00	6	28 656,00	5	11 100,00
	A-2 pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kat. B	5	1 327,50	2	3 217,50	3	2 100,00
	B-1 pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania	23	14 094,00	20	102 653,89	30	131 713,82
	B-3 pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania	17	12 283,00	10	55 182,00	9	23 002,00
	B-4 pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania	1	3 869	5	19 553,10	12	37 571,70
	C-1 pomoc w zakupie wózka	0	0,00	6	75 500,00	4	20 000,00

	inwalidzkiego o napędzie elektrycznym						
	C-2pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym	0	0,00	5	15 278,00	2	3 000,00
	C-3 pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne	0	0,00	2	43 107,45	0	0,00
	C-5 pomoc w zakupie skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego	0	0,00	4	25 274,00	6	28 125,00
	D pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej	13	18 593,25	14	25 145,35	11	23 636,12
II	Pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym	186	329 084,27	192	359 392,70	162	355 713,30
RAZEM:		**251**	**379 251,02**	**266**	**752 959,99**	**244**	**635 961,94**

Źródło: opracowanie własne na podstawie treści pilotażowego programu „Aktywny samorząd".

Na przełomie trzech ostatnich lat najwięcej środków finansowych na realizację programu „Aktywny samorząd" w powiecie jasielskim wydatkowano w 2021 r. - 752 959,99 zł, kolejno w 2022 r. - 635 961,94 zł, natomiast w 2020 r. - 379 251,02 zł.

2.4. Przemoc domowa - przeciwdziałanie przemocy domowej.

Praca z osobami doświadczającymi przemocy oraz z osobami, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc jest działaniem długoterminowym i często przynoszącym nieznaczne efekty. Wymaga nakładu sił i czasu pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, udzielających pomocy osobom dotkniętym przemocą, a także sprawcom przemocy. Zadania w tym obszarze na terenie powiatu realizuje głównie Komenda Powiatowa Policji w Jaśle, Ośrodek Interwencji Kryzysowej działający w strukturze Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle, który jest głównym realizatorem powiatowego programu profilaktycznego mającego na celu przeciwdziałanie przemocy domowej oraz ochronę osób doznających przemocy, a także programu profilaktycznego

w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową. Ponadto, opracowuje i realizuje programy korekcyjno - edukacyjne dla osób stosujących przemoc domową. Realizuje szereg działań pomocowych, profilaktycznych, edukacyjnych oraz informacyjnych.

Przemoc domowa to jeden z najpoważniejszych problemów społecznych niosący długoterminowe konsekwencje dla osób jej doświadczających. Doświadczanie przemocy zawsze wiąże się z doznawaniem cierpienia i krzywdy. Jest to problem złożony i wieloaspektowy, a skuteczność świadczonej pomocy zależna jest od wiedzy o psychologicznych, prawnych i społecznych aspektach tego zjawiska. Skuteczne przeciwdziałanie przemocy domowej wymaga systemowego podejścia do problemu, kompleksowych, zintegrowanych oraz interdyscyplinarnych działań, których celem jest zahamowanie zjawiska przemocy domowej - poprzez oddziaływanie profilaktyczne, udzielanie specjalistycznej pomocy osobom doznającym przemocy, a także prowadzenie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc domową.

Przemoc domowa to według ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej „(...) jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej".

Przemoc domowa jest zjawiskiem stanowiącym zagrożenie dla wszystkich uwikłanych w nią osób, czyli osób doznających przemocy, stosujących przemoc oraz jej świadków. Jej skutki są długotrwałe i w sposób istotny wpływają na codzienne funkcjonowanie.

Rodzaje przemocy:

- **Przemoc fizyczna** - są to wszelkie działania polegające na użyciu siły i prowadzące do nieprzypadkowych urazów, zranień, stłuczeń, złamań czy zasinień. Do tej kategorii zalicza się między innymi: popychanie, odpychanie, obezwładnianie, uderzanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą dłonią, pięścią lub różnymi przedmiotami, poparzenie, porzucenie w niebezpiecznej okolicy, straszenie bronią lub jej użyciem i inne.
- **Przemoc psychiczna** - to umyślne działania wykorzystujące mechanizmy psychologiczne, powodujące zachwianie pozytywnego obrazu siebie u osoby doznającej przemocy, obniżenie poczucia własnej wartości, pojawienie się stanów lękowych i nerwicowych. Przejawami tego rodzaju przemocy są: odmowa uczuć, brak zainteresowania, szacunku, nieustanna krytyka, wyśmiewanie poglądów, wyznania religijnego, żądanie posłuszeństwa, narzucanie poglądów, wmawianie choroby psychicznej, kontrola i utrudnianie kontaktów z innymi osobami, zawstydzanie, upokarzanie, wyzywanie, grożenie, ograniczanie snu, jedzenia itp.
- **Przemoc seksualna** - polega na wymuszaniu niechcianych przez daną osobę zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych, np.: przymuszanie do pożycia seksualnego, wymaganie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, przymuszanie do seksu z osobami trzecimi, krytyka zachowań seksualnych, wymuszanie sadystycznych form pożycia seksualnego, przymuszanie do oglądania pornografii, zmuszanie do prostytucji, gwałt.
- **Przemoc ekonomiczna** - to działania prowadzące do finansowego uzależnienia osoby doznającej przemocy od osoby stosującej przemoc, realizowane między innymi w drodze niezaspokajania podstawowych materialnych potrzeb rodziny, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, utrudnianie aktywności zawodowej, odbieranie pieniędzy, okradanie, wyliczanie wydatków, itp.
- **Cyberprzemoc** - zachowania przemocowe naruszające prywatność danej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia za pomocą środków komunikacji elektronicznej.
- **Inny rodzaj zachowań**, np. pozostawianie bez opieki osoby, która z powodu choroby, niepełnosprawności bądź wieku nie może samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb

(zaniedbanie), czy zmuszanie do picia alkoholu, zażywania środków odurzających, substancji psychotropowych lub leków (demoralizacja).

Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Jaśle funkcjonuje od 2005 r. W roku 2013 Ośrodek został włączony w strukturę Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle i przeniesiony do budynku Starostwa Powiatowego w Jaśle. Natomiast w grudniu 2019 r., Zarząd Powiatu w Jaśle, na prośbę Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle, podjął decyzję o przeniesieniu Ośrodka Interwencji Kryzysowej do innego budynku, pozostającego w dyspozycji powiatu jasielskiego. Od września 2020 r. siedzibą Ośrodka jest budynek przy ulicy Modrzejewskiego 12 w Jaśle. Do dyspozycji instytucji jest obecnie pięć pokoi, w tym dwa pokoje do pracy indywidualnej i pokój do pracy grupowej oraz poczekalnia, co w dużej mierze wpłynęło na poprawę komfortu pracy i jakości świadczonej pomocy.

W Ośrodku zatrudniona jest specjalistyczna kadra, tj.:

- psycholog, certyfikowany specjalista PARPA w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, certyfikowany specjalista psychoterapii uzależnień,
- pedagog, interwent kryzysowy,
- pracownik socjalny,
- radca prawny.

Pracownicy Ośrodka są członkami zespołów interdyscyplinarnych, jak również uczestniczą aktywnie w pracach grup diagnostyczno - pomocowych.

W ramach działalności Ośrodka świadczona jest specjalistyczna pomoc dla osób znajdujących się w kryzysie, w tym dla osób doznających przemocy i stosujących przemoc domową. Specjalistyczna pomoc udzielana jest formie:

- konsultacji psychologicznych i pedagogicznych,
- interwencji kryzysowej,
- oddziaływań terapeutycznych,
- poradnictwa specjalistycznego,
- działań interwencyjnych podejmowanych w odpowiedzi na docierające sygnały o przemocy, krzywdzeniu dzieci, osób starszych i niepełnosprawnych poprzez wszczynanie procedury „Niebieskie Karty",
- poradnictwa prawnego,

- poradnictwa socjalnego.

W okresie pandemii COVID-19 Ośrodek udzielał także pomocy w formie telefonicznej oraz online.

2.4.1. Diagnoza zjawiska przemocy domowej w powiecie jasielskim.

W celu określenia skali problemu, specyfiki zjawiska przemocy domowej, a także efektywnego doboru form pomocy do potrzeb osób zagrożonych przemocą lub uwikłanych w przemoc, przeprowadzono diagnozę skali zjawiska przemocy domowej na terenie powiatu jasielskiego w latach 2020 - 2022.

Diagnoza została opracowana w oparciu o dane statystyczne udostępnione przez Komendę Powiatową Policji w Jaśle, Prokuraturę Rejonową w Jaśle, zespoły interdyscyplinarne funkcjonujące na terenie powiatu jasielskiego, specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznającym przemocy domowej z województwa podkarpackiego oraz Ośrodek Interwencji Kryzysowej działający w strukturze Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle.

Tabela 19. Działania podejmowane przez Policję w powiecie jasielskim w zakresie procedury „Niebieskie Karty".

Lp.	Działania podejmowane przez Policję w powiecie jasielskim w zakresie procedury „Niebieskie Karty"		ROK		
			2020	2021	2022
1.	**Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – A"**		**ogółem 253**	**ogółem 278**	**ogółem 247**
	w tym:	a) Liczba formularzy wszczynających procedurę	**181**	**219**	**185**
		b) liczba formularzy dotyczących kolejnych przypadków przemocy domowej w trakcie trwającej procedury	**72**	**59**	**62**
2.	**Liczba formularzy „Niebieska Karta – A" według miejsca zamieszkania osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą**		**ogółem 253**	**ogółem 278**	**ogółem 247**
	w tym:	a) miasto	**91**	**84**	**102**
		b) wieś	**162**	**194**	**145**
3.	**Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą**		**ogółem 347**	**ogółem 361**	**ogółem 306**
	kobiet		**224**	**264**	**228**

	w tym:		- do 65 roku życia	184	221	194
			- od66 roku życia	40	43	34
	mężczyzn			40	48	46
	w tym:		- do 65 roku życia	34	43	40
			- od 66 roku życia	6	5	6
	małoletnich			83	49	32
	w tym:		- dziewcząt	29	23	11
			- chłopców	54	20	21
4.	Liczba osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową			ogółem 257	ogółem 280	ogółem 247
	w tym:	a) kobiet		23	21	23
		b) mężczyzn		231	258	223
5.	Liczba zatrzymanych osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową			ogółem 6	ogółem 12	ogółem 28
	w tym:	a) kobiet		0	0	0
		b) mężczyzn		6	12	28
6.	Liczba osób stosujących przemoc domową będących pod wpływem alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu			ogółem 120	ogółem 136	ogółem 110
	w tym:	a) kobiet		2	5	3
		b) mężczyzn		118	131	106
		w tym:	• doprowadzonych do izb wytrzeźwień lub innych tego typu placówek	ogółem 0	ogółem 0	ogółem 0
			• doprowadzonych do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych do wytrzeźwienia	ogółem 109	ogółem 113	ogółem 85
			w tym: - kobiet	3	3	2
			w tym: - mężczyzn	108	110	83
7.	Liczba dzieci umieszczonych u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej			ogółem 0	ogółem 2	ogółem 0

	w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej			
8.	**Liczba przypadków poszczególnych rodzajów przemocy**	**ogółem**		
	przemoc fizyczna	**149**	**151**	**130**
	przemoc seksualna	**11**	**6**	**14**
	przemoc ekonomiczna	**1**	**1**	**0**
	przemoc psychiczna	**243**	**269**	**248**
	przemoc podejmowana za pomocą środków komunikacji elektronicznej	**-**	**-**	**-**
	Inny rodzaj przemocy	**133**	**110**	**110**

Źródło: dane statystyczne KPP w Jaśle.

Informacje przekazane przez Komendę Powiatową Policji w Jaśle obrazują liczbę wypełnionych formularzy „Niebieska Karta - A" z uwzględnieniem miejsca zamieszkania osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą, liczbę osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową, w tym liczbę osób, które znajdowały się w trakcie interwencji pod wpływem alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu, a także liczbę przypadków poszczególnych rodzajów przemocy.

Zgodnie z danymi statystycznymi udostępnionymi przez Komendę Powiatową Policji w Jaśle grupą osób najczęściej doświadczających przemocy domowej w powiecie jasielskim są kobiety, w następnej kolejności to mężczyźni i małoletni. Na przestrzeni ostatnich 3 lat, w związku z podejrzeniem stosowania przemocy domowej, w powiecie jasielskim zatrzymano 46 osób.

Przemoc domowa często współwystępuje z problemem nadużywania alkoholu przez osobę stosującą przemoc. Z danych statystycznych KPP w Jaśle wynika, że niemal połowa osób stosujących przemoc domową na przestrzeni lat 2020 - 2022 w trakcie interwencji znajdowała się pod wpływem alkoholu lub innego środka działającego podobnie do alkoholu. Najczęściej zgłaszaną formą przemocy przez osoby jej doświadczające jest przemoc psychiczna. Na przestrzeni ostatnich 3 lat na terenie powiatu jasielskiego odnotowano 760 przypadków wystąpienia przemocy psychicznej. Drugim rodzajem przemocy, który występuje najczęściej jest przemoc fizyczna (430 odnotowanych przypadków), natomiast w następnej

kolejności pojawia się przemoc seksualna (31 przypadków), przemoc ekonomiczna (2 przypadki) oraz inny rodzaj przemocy (353 przypadki).

Zgodnie z danymi uzyskanymi od Prokuratury Rejonowej w Jaśle, na przestrzeni lat 2020 - 2022, można dostrzec tendencję wzrostową w zakresie liczby prowadzonych postępowań przygotowawczych w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa z art. 207 kk. Natomiast, w przypadku liczby aktów oskarżenia skierowanych do sądu w związku z podejrzeniem przestępstwa z art.207 kk, widoczna jest tendencja malejąca. Szczegółowe dane przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 20. Dane statystyczne Prokuratury Rejonowej w Jaśle za lata 2020 - 2022.

Dane statystyczne Prokuratury Rejonowej w Jaśle	**2020**	**2021**	**2022**
Liczba prowadzonych postępowań przygotowawczych w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa z art. 207 kk	132	152	174
Liczba aktów oskarżenia skierowanych do Sądu w związku z podejrzeniem przestępstw z art. 207 kk	33	46	35
Liczba wniosków o wyrok skazujący w trybie art. 335§1 kpk	Brak danych	5	3

Źródło: dane statystyczne Prokuratury Rejonowej w Jaśle.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej nakłada na gminy obowiązek tworzenia gminnego systemu przeciwdziałania przemocy, na który składają się między innymi: opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej, prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacje, zapewnienie osobom dotkniętym przemocą domową miejsc w ośrodkach wsparcia, a także tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Zadaniem zespołów interdyscyplinarnych jest koordynowanie działań w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, w tym przede wszystkim diagnozowanie problemu przemocy domowej, realizowanie działań w środowiskach zagrożonych przemocą, w tym działań interwencyjnych, jak również inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących

przemoc domową, Ponadto, zadaniem zespołów jest rozpowszechnianie informacji na temat instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy rodzinie i form udzielanej pomocy. Zespół interdyscyplinarny po otrzymaniu zgłoszenia o podejrzeniu wystąpienia przemocy domowej, nie później niż w terminie 3 dni, powołuje grupę diagnostyczno-pomocową w celu dokonania diagnozy i oceny sytuacji.

Poniższa tabela przedstawia dane statystyczne udostępnione przez poszczególne zespoły interdyscyplinarne funkcjonujące na terenie powiatu jasielskiego, które uwzględniają liczbę wszczętych procedur „Niebieskie Karty" w latach 2020 - 2022 na terenie Miasta Jasła oraz gmin powiatu z wyłączeniem procedur wszczętych przez Komendę Powiatową Policji w Jaśle.

Tabela 21. Liczba wszczętych procedur Niebieskie Karty przez Zespoły Interdyscyplinarne.

Lp.	Wykaz Zespołów Interdyscyplinarnych w powiecie jasielskim	Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty"		
		2020	2021	2022
1.	Zespół Interdyscyplinarny w Mieście Jaśle	16	20	21
2.	Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Brzyska	4	0	6
3.	Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Dębowiec	1	0	1
4.	Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Jasło	3	5	8
5.	Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Kołaczyce	1	10	8
6.	Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Krempna	0	0	0
7.	Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Nowy Żmigród	3	2	4
8.	Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Osiek Jasielski	0	2	1
9.	Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Skołyszyn	3	7	5
10.	Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Tarnowiec	2	2	0
OGÓŁEM		**33**	**48**	**54**

Źródło: dane statystyczne Zespołów Interdyscyplinarnych.

Dane udostępnione przez funkcjonujące na terenie powiatu jasielskiego Zespoły Interdyscyplinarne wskazują na wzrost liczby wszczętych procedur „Niebieskie Karty". W 2022 roku przedstawiciele służb uprawnionych do uruchomienia procedury wszczęli 6 procedur więcej niż w roku 2021, co oznacza, że utrzymuje się tendencja wzrostowa.

Na terenie województwa podkarpackiego funkcjonują 4 specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej, których celem jest udzielanie kompleksowej pomocy osobom dotkniętym problemem przemocy domowej, w tym zapewnienie pomocy w formie schronienia. Z danych uzyskanych bezpośrednio od przedstawicieli specjalistycznych ośrodków wsparcia funkcjonujących na terenie województwa podkarpackiego wynika, że mieszkańcy powiatu jasielskiego bardzo rzadko decydują się na korzystanie z takiej formy pomocy, co obrazują dane przedstawione w poniższej tabeli.

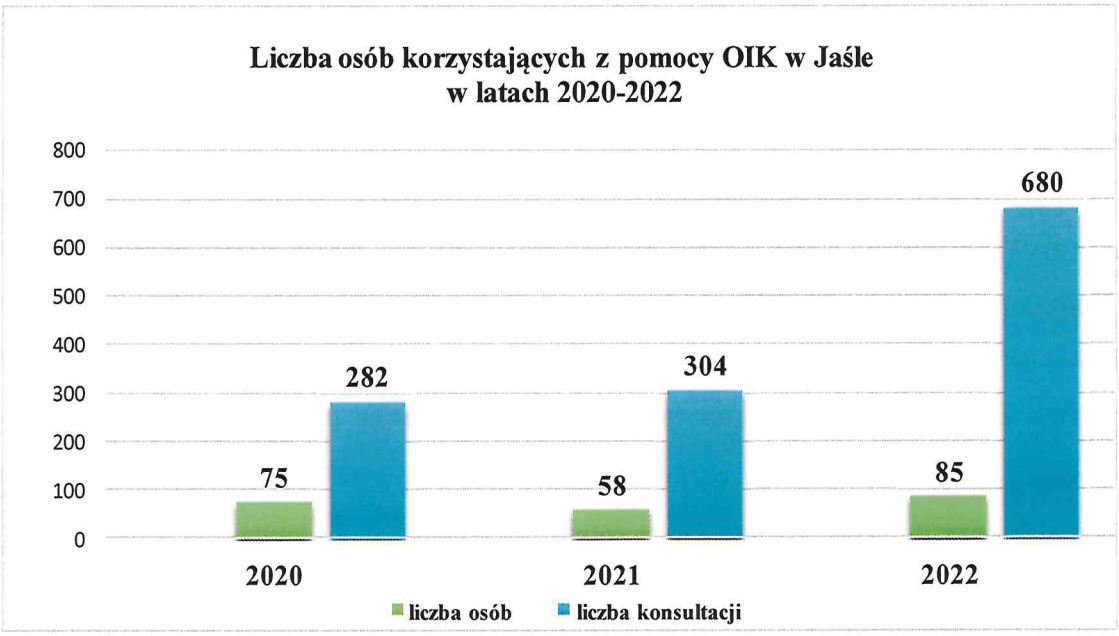
Tabela 22. Liczba osób korzystających z pomocy w formie schronienia w SOW.

Specjalistyczne Ośrodki Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej	Liczna osób doznających przemocy domowej z powiatu jasielskiego korzystających ze formie schronienia w specjalistycznych ośrodkach wsparcia		
	2020	2021	2022
SOW Gorzyce	0	0	0
SOW Korytniki	0	0	0
SOW Lesko	6	2	2
SOW Nowa Szarzyna	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Specjalistycznych Ośrodków Wsparcia.

W dniu 17 kwietnia 2015 roku zostało zawarte porozumienie w sprawie ustalenia zasad współpracy oraz podejmowanych wspólnych działań na rzecz osób doznających przemocy domowej pomiędzy Specjalistycznym Ośrodkiem Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej SOS w Lesku a Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle, w którego strukturze działa Ośrodek Interwencji Kryzysowej. Dane statystyczne Ośrodka Interwencji Kryzysowej działającego w strukturze Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle, który świadczy pomoc osobom znajdującym się w sytuacjach kryzysowych oraz realizuje zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej, przedstawiają się następująco.

Wykres 10. Liczba osób korzystających z pomocy OIK w Jaśle w latach 2020 - 2022.

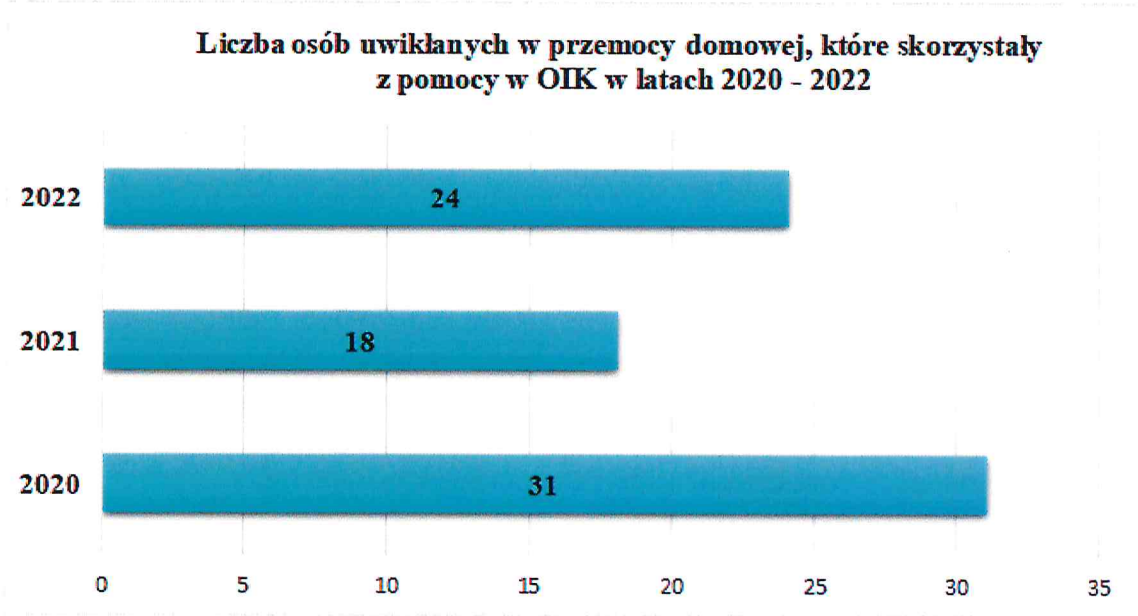

Źródło: dane statystyczne OIK w Jaśle.

Na podstawie danych zawartych na wykresie można wnioskować, że w roku 2022 znacznie wzrosła liczba osób będących w sytuacjach kryzysowych, które skorzystały ze specjalistycznej pomocy i wparcia w Ośrodku. Prognozuje się, że tendencja wzrostowa utrzyma się w kolejnych latach. Liczba osób korzystających z pomocy Ośrodka jest niższa w latach 2020 - 2021, co prawdopodobnie związane jest z trwającą wówczas epidemią COVID oraz wynikającymi z tego ograniczeniami w działaniu instytucji.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Jaśle udziela specjalistycznej pomocy osobom uwikłanym w problem przemocy domowej. Liczbę osób doznających przemocy i stosujących przemoc domową, które skorzystały ze specjalistycznej pomocy i wsparcia w Ośrodku w latach 2020 - 2022 obrazuje kolejny wykres.

Wykres 11. Osoby z problemem przemocy domowej korzystające z pomocy OIK w Jaśle w latach 2020 - 2022.

Źródło: dane statystyczne OIK w Jaśle.

Dane wskazują, że w roku 2022 z pomocy Ośrodka skorzystało 21 osób doświadczających przemocy oraz 3 osoby stosujące przemoc. Prognozuje się utrzymanie tendencji wzrostowej także w tym obszarze problemowym.

W 2020 - 2022 roku planowano realizację powiatowych programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie. Mimo ciągłej rekrutacji, do uczestnictwa w programach nie zgłosiła się ani jedna osoba, co uniemożliwiło ich realizację. Osobom stosującym przemoc domową, którzy zgłosili się do Ośrodka Interwencji Kryzysowej w celu uzyskania pomocy psychologicznej, udzielano specjalistycznej pomocy w formie konsultacji indywidualnych o charakterze oddziaływań terapeutycznych i/lub poradnictwa w zakresie radzenia sobie ze stresem, rozwiązywania konfliktów, radzenia sobie w sytuacjach trudnych bez używania przemocy.

2.5. Sytuacja osób starszych w Powiecie Jasielskim w latach 2020 - 2022.

Szczególnie trudna jest sytuacja osób w podeszłym wieku, przewlekle chorych, które ze względu na długookresowe lub trwałe upośledzenie funkcji organizmu, dla zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych wymagają pomocy innych osób. Pomoc ta jest

realizowana zarówno w systemie pomocy społecznej (m.in. w formie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, dziennych usług świadczonych w ośrodkach wsparcia, całodobowych usług świadczonych w domach pomocy społecznej), jak i systemie ochrony zdrowia (np. w postaci długoterminowej opieki pielęgniarskiej w domu albo opieki stacjonarnej oferowanej przez zakład opiekuńczo-leczniczy lub pielęgnacyjno - opiekuńczy). Na terenie Powiatu Jasielskiego osoby starsze aktywizowane są poprzez następujące formy działalności:

1. Organizacje pozarządowe: stowarzyszenia, fundacje i organizacje działające na rzecz osób starszych np.: Stowarzyszenie „Wiecznie Młodzi" (Gmina Tarnowiec), Stowarzyszenie „Radosna Jesień" (Gmina Nowy Żmigród), Jasielskie Stowarzyszenie Uniwersytetu Trzeciego Wieku, Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Oddział Rejonowy w Jaśle, Polski Czerwony Krzyż Oddział Rejonowy w Jaśle,
2. Oferta Miejskich/Gminnych Ośrodków Kultury np. szkolenia w zakresie korzystania przez osoby starsze z dostępu do Internetu, aplikacji mobilnych, bezpieczeństwa seniorów w sieci, gimnastyka dla seniorów, spotkania integracyjno - rozrywkowe, udział w Narodowym Czytaniu z Biblioteką, rajdy nordic walking, udział w dożynkach gminnych, spotkania autorskie pisarzy, poetów, muzyków, artystów, rękodzielników, Klub Ludzi z Pasją (prowadzony przez Jasielski Dom Kultury w Jaśle, Studnia Kulturalna JDK (prowadzony przez JDK w Jaśle, przy udziale ok. 40 seniorów), Zespół Wokalny JDK (prowadzony przez JDK w Jaśle, zajęcia raz tygodniu, w których udział brało 4 muzycznie uzdolnionych seniorów), Retro Dance (prowadzony przez JDK w Jaśle, zajęcia raz tygodniu, w których uczestniczyło 16 seniorów), Antrakt - zespół teatralny dla dorosłych (prowadzony przez JDK w Jaśle, w którym uczestniczyło 8 seniorów), Klub Kulturalno-Turystyczny (prowadzony przez JDK w Jaśle, forma: wycieczki autokarowe, piesze, rowerowe, w których frekwencja osób starszych wynosiła 70%), Klub Poetów i Twórców Ludowych Ziemi Jasielskiej „Michalina" zrzeszający poetów, prozaików i rękodzielników powiatu jasielskiego w wieku senioralnym, działający przy Miejskiej Bibliotece Publicznej w Jaśle, „Gminny Dzień Seniora" organizowany corocznie (z wyłączeniem okresu pandemii koronawirusa) przez Gminę Osiek Jasielski, Kołaczyce, Nowy Żmigród we współpracy z Kołami Gospodyń wiejskich z terenu gminy.

3. Kluby Seniora - miejsce spotkań osób starszych (po 60 roku życia). Placówki te koncentrują się na stworzeniu przestrzeni przyjaznej dla seniorów, gdzie mogą oni wspólnie spędzać czas, m.in. poprzez działalność edukacyjną, ruchową, terapeutyczną, warsztaty artystyczne, wyjazdy integracyjne, wspólne obchodzenie świąt i wydarzeń okolicznościowych, dostęp do książek będących na wyposażeniu każdego z Klubów Seniora. (np. na terenie Gminy Jasło w latach 2020 - 2022 w ramach realizacji projektu pn. „Sieć Klubów Seniora na terenie Gminy Jasło" funkcjonowały 4 kluby seniora, w miejscowości: Trzcinica, Wolica, Chrząstówka i Warzyce. W mieście Jasło: Rafineryjny Klub Seniora, działający przy Jasielskiej Spółdzielni Mieszkaniowej, przy Polskim Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Jaśle, jak również w Świerchowej, w Brzyskach, w Skołyszynie).

2.6. Opieka nad dzieckiem i rodziną – rodzinna piecza zastępcza oraz usamodzielnianie wychowanków z pieczy zastępczej.

Dzieci, z uwagi na swoją niedojrzałość fizyczną i psychiczną, wymagają szczególnej troski i opieki. Ochrona ich praw powinna być przedmiotem działań podejmowanych nie tylko przez rodziców i organy władzy publicznej, ale przez każdego, kto jest świadkiem sytuacji zagrażającej szeroko rozumianemu dobru dziecka.

Dla rodzin przeżywających trudności we właściwym wypełnianiu obowiązków względem dziecka pomoc świadczy państwo. Celem wsparcia jest przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W przypadku, gdy wykorzystane zostaną wszelkie możliwe formy pomocy, a rodzice dziecka nadal nie są w stanie należycie wypełniać swoich obowiązków, dziecko może zostać umieszczone w pieczy zastępczej, której celem jest zapewnienie mu czasowej opieki i wychowania.

Umieszczenie dziecka poza rodziną naturalną powinno stanowić środek ostateczny, stosowany gdy dobro dziecka jest zagrożone. Dziecko umieszcza się w pieczy zastępczej do czasu zaistnienia warunków umożliwiających jego powrót do rodziny albo do czasu umieszczenia go w rodzinie adopcyjnej. Jednakże dla dobra dziecka możliwe jest pozostawienie go w długoterminowym rodzinnym środowisku zastępczym do usamodzielnienia. Organizacją pieczy zastępczej na terenie powiatu zajmuje się samorząd

powiatowy, który powołuje organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Na terenie powiatu jasielskiego organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle, do którego należy m.in. monitorowanie funkcjonowania i jakości sprawowanej opieki nad przebywającymi w pieczy zastępczej, wsparcie finansowe, poradnictwo specjalistyczne, organizacja szkoleń i warsztatów oraz kwalifikowanie kandydatów na rodziny zastępcze. Zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej regulowane są ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Na podstawie postanowienia sądu dziecko może zostać umieszczone w jednej z dwóch form pieczy zastępczej:

- rodzinnej (rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka),
- instytucjonalnej (placówki opiekuńczo - wychowawcze).

Rodzina zastępcza, zajmuje priorytetowe miejsce w systemie opieki nad dzieckiem całkowicie lub częściowo pozbawionym władzy rodzicielskiej, ponieważ jest środowiskiem najbardziej zbliżonym do rodziny naturalnej. Wyróżniamy rodziny zastępcze:

- spokrewnione,
- niezawodowe,
- zawodowe, w tym specjalistyczne oraz pełniące funkcję pogotowia rodzinnego,
- rodzinne domy dziecka.

Tabela 23. Struktura pieczy zastępczej w Polsce, województwie podkarpackim i powiecie jasielskim wg stanu na dzień 31 grudnia 2022 r.

	Piecza rodzinna		Piecza instytucjonalna	
	rodziny	dzieci	placówki	wychowankowie
Polska	36220	56240	1307	16572
Województwo podkarpackie	1136	1738	47	659
Powiat jasielski	53	101	1	14

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2022 r. na terenie powiatu jasielskiego funkcjonowały 53 rodziny zastępcze, natomiast w całym województwie podkarpackim - 1136 rodzin zastępczych. Rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie powiatu jasielskiego stanowiły 4,67% wszystkich rodzin zastępczych w województwie podkarpackim.
Strukturę rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu jasielskiego przedstawia poniższa tabela.

Tabela 24. Rodzinna piecza zastępcza w powiecie jasielskim w latach 2020 - 2022.

Rodzaj rodziny zastępczej	Liczba rodzin zastępczych		
	2020	2021	2022
spokrewniona	32	25	22
niezawodowa	25	25	23
zawodowa	5	5	5
zawodowa specjalistyczna	3	3	3
Zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	1	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle.

Jak wynika z powyższych danych obserwuje się malejącą liczbę rodzin zastępczych w latach 2020 - 2022. Zmniejszyła się też liczba dzieci umieszczonych w tych rodzinach. Corocznie rodzinną pieczę zastępczą opuszcza kilku pełnoletnich wychowanków, którzy rozpoczynają proces usamodzielnienia. Dzieci młodsze z rodzin zastępczych z uregulowaną sytuacją prawną są najczęściej adoptowane, wówczas przestaje funkcjonować dla nich rodzina zastępcza.
Kolejna tabela prezentuje liczbę dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2020 - 2022.

Tabela 25. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej.

Rodzaj rodziny zastępczej	Liczba dzieci w rodzinach zastępczych		
	2020	2021	2022
spokrewniona	43	40	33
niezawodowa	40	41	40
zawodowa	31	19	23
zawodowa specjalistyczna	10	13	13
zawodowa pełniącą funkcję pogotowia rodzinnego	8	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle.

Powody umieszczenia dzieci w rodzinach zastępczych są różne. Największa liczba dzieci znalazła się w rodzinach zastępczych z powodu zaniedbań ze strony rodziców, przemocy w rodzinie oraz uzależnień. Jak wynika z diagnozy przeprowadzonej przez PCPR w Jaśle, tylko niewielka liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych powraca do biologicznych rodziców. Od kilku lat maleje zainteresowanie rodzin pełnieniem funkcji rodziny zastępczej, co przekłada się na coraz mniejszą liczbę pozyskanych kandydatów do pełnienia tej funkcji. Różne mogą być przyczyny takiego stanu rzeczy. Rodziny obawiają się przede wszystkim pojawienia się problemów zmieniających ich codzienne życie, występujących trudności w opiece nad dzieckiem, a także trudnej współpracy z rodziną biologiczną dziecka. Rodziny zastępcze otrzymują świadczenia na każde umieszczone dziecko.

Tabela 26. Finansowanie rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2020 - 2022.

Rodzaj świadczeń	Wartość świadczeń w pełnych zł		
	2020	2021	2022
Pomoc pieniężna na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej	1 350 359	1 376 862	1 404 772
Jednorazowa pomoc pieniężna na pokrycie wydatków związanych z potrzebami dziecka przyjętego do rodziny zastępczej	6 550	10 932	12 097
Wynagrodzenie dla zawodowych rodzin zastępczych (brutto)	256 335	276 756	245 194
Ogółem	**1 613 244**	**1 664 550**	**1 662 063**

Źródło: opracowanie własne PCPR w Jaśle.

Na terenie powiatu funkcjonuje jedna placówka opiekuńczo - wychowawcza typu socjalizacyjnego - Dom Dziecka w Kołaczycach, który zapewnia całodobową opiekę i wychowanie dla 14 wychowanków.

Tabela 27. Średni miesięczny koszt utrzymania dziecka w latach 2020 - 2022 w placówce.

Placówka	Średni miesięczny koszt utrzymania dziecka w pełnych zł		
	2020	2021	2022
Dom Dziecka w Kołaczycach	4 653	4 947	5 696

Źródło: opracowanie własne PCPR w Jaśle.

Usamodzielnianie wychowanków z pieczy zastępczej.

Po uzyskaniu pełnoletności wychowankowie pieczy zastępczej mogą pozostać w dotychczasowej formie pieczy zastępczej, kontynuując dalszą naukę lub usamodzielnić się. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej reguluje zakres i formę usamodzielniania się wychowanków.

Pełnoletni wychowankowie którzy decydują się na opuszczenie pieczy zastępczej (rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo - wychowawczych), zostają objęci wsparciem w procesie usamodzielnienia w ramach którego, udzielana jest pomoc w postaci pomocy na kontynuowanie nauki, zagospodarowanie i usamodzielnienie.

Poniżej zostały przedstawione wydatki na świadczenia które zostały udzielone wychowankom pieczy zastępczej w latach 2020 - 2022.

Tabela 28. Rodzaje wypłaconych świadczeń dla wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej.

Rodzaj świadczeń	Liczba i kwota świadczeń					
	2020		2021		2022	
Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	126	66 276	141	76799	154	89001
Pomoc na usamodzielnienie	0	0	3	21336	5	30 978
Pomoc na zagospodarowanie	1	1577	5	10 052	6	12386

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

Tabela 29. Rodzaje wypłaconych świadczeń dla wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Rodzaj świadczeń	Liczba i kwota świadczeń					
	2020		2021		2022	
Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	62	32612	54	28478	30	16953
Pomoc na usamodzielnienie	0	0	1	3730	2	11569
Pomoc na zagospodarowanie	1	6939	0	0	1	1695

Źródło: opracowanie własne PCPR w Jaśle.

Jak wynika z powyższych tabel, występuje tendencja spadkowa w zakresie wypłacania świadczeń na kontynuowanie nauki dla wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej. Tę grupę osób, cechuje niechęć do podwyższania swoich kwalifikacji zawodowych i zdobywania wykształcenia, a tym samym ubiegania się o przyznanie pomocy na kontynuowanie nauki. Coraz większą natomiast grupę osób usamodzielnianych stanowią wychowankowie rodzin zastępczych, którzy otrzymują pomoc na kontynuację nauki. Usamodzielniani wychowankowie rodzin zastępczych znacznie częściej decydują się na dłuższą naukę w porównaniu z wychowankami opuszczającymi instytucjonalne formy pieczy zastępczej.

Z badania potrzeb usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej w powiecie jasielskim wynika, że główne deficyty wsparcia tej grupy dotyczą:

- problemów z założeniem samodzielnego gospodarstwa domowego,
- problemów ze znalezieniem odpowiedniej dla danego wychowanka drogi zawodowej (rozpoznanie drogi zawodowej, znalezienie i utrzymanie zatrudnienia, podnoszenie kwalifikacji zawodowych),
- problemów finansowych,
- monitorowania dalszych losów wychowanków pieczy zastępczej.

III. Wnioski i kierunki działania w dziedzinie Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Jasielskim na lata 2020 - 2022.

Dokonana w niniejszej Strategii diagnoza pozwala na sformułowanie następujących wniosków. W powiecie jasielskim instytucje pomocy społecznej realizują zadania wynikające z obowiązujących przepisów prawa w szczególności w zakresie pomocy finansowej, instytucjonalnej i pracy socjalnej, pieczy zastępczej, aktywizacji zawodowej oraz wsparcia osób z niepełnosprawnościami.

Powiat realizuje zadania, które mogą być finansowane ze środków PFRON i programy celowe PFRON, których celem jest wzmacnianie kompetencji zawodowych, edukacja, likwidacja barier funkcjonalnych i zabezpieczenie osób niepełnosprawnych.

Powiat posiada największy na terenie województwa podkarpackiego dom pomocy społecznej, bazę środowiskowych domów samopomocy, a także dużą ilość organizacji pozarządowych działających w obszarze szeroko pojętej problematyki usług społecznych. W efekcie tych działań spada liczba osób korzystających ze świadczeń finansowych przewidzianych ustawą o pomocy społecznej.

Zmniejsza się liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Jaśle, a poziom bezrobocia rejestrowanego w powiecie jasielskim zmniejsza się systematycznie od kilku lat. Nastąpił spadek liczby młodych osób bezrobotnych. W powiecie funkcjonuje rozbudowana struktura dotycząca placówek oświatowych i medycznych. Każda gmina posiada ośrodek zdrowia dla swoich mieszkańców. Powiat zapewnia edukację dzieci z niepełnosprawnościami w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym. Szkoły realizują szeroką ofertę edukacyjną, prowadzą programy profilaktyczne.

Dzięki zwiększającej się wykrywalności przestępstw, powiat staje się coraz bardziej bezpiecznym i przyjaznym mieszkańcom. Powiat dysponuje Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej działającym w strukturze Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle, dzięki temu może wspierać osoby i rodziny w różnorodnych kryzysach i świadczyć specjalistyczną pomoc osobom potrzebującym. Dużą rolę w tym obszarze pełni również funkcjonujący na terenie miasta Jasła Ośrodek Profilaktyki, dysponujący profesjonalną kadrą terapeutyczną.

Obserwuje się jednak obszary życia społecznego mieszkańców, które wymagają w dalszym ciągu wzmożonego zainteresowania ze strony służb, instytucji oraz władz samorządowych,

bowiem te działania profilaktyczne, zaradcze i interwencyjne, które obecnie są realizowane okazują się być niewystarczające dla bezpieczeństwa i dobrostanu społecznego mieszkańców powiatu jasielskiego.

Wciąż niewystarczające jest w gminach wsparcie rodzin niewydolnych wychowawczo, pomimo, iż w każdej gminie powiatu jasielskiego zatrudnieni są asystenci rodzin. Obserwuje się brak zainteresowania rodzin pełnieniem funkcji rodziny zastępczej. Z roku na rok maleje liczba kandydatów do pełnienia tej funkcji. Wzrastają wydatki powiatu na zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej obligatoryjne i fakultatywne. Istotne będzie w najbliższej perspektywie wzmocnienie pracy z rodzinami przez gminy z wykorzystaniem wszystkich możliwych form przewidzianych ustawami o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawy o pomocy społecznej czy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, aby ograniczyć umieszczanie dzieci w pieczy zastępczej i zapewnić dzieciom możliwość wychowywania się w środowiskach rodzinnych z których pochodzą.

Kolejnym ważnym aspektem polityki społecznej powiatu jasielskiego na przyszłe lata powinna być oferta opieki i wsparcia osób niepełnosprawnych i seniorów. Z uwagi na prognozy demograficzne konieczny jest dalszy rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla seniorów oraz profesjonalizacja usług opiekuńczych. Nie w każdej gminie funkcjonują kluby seniora. Brak jest mieszkań chronionych wspieranych i treningowych. Wsparcie osób niepełnosprawnych i seniorów odbywa się zasadniczo w oparciu o infrastrukturę powiatową i działalność organizacji pozarządowych.

W trosce o osoby niepełnosprawne i seniorów należy rozwinąć takie formy wsparcia jak domy dziennego pobytu, środowiskowe domy samopomocy, kluby seniora, opiekę wytchnieniową dla opiekunów osób niepełnosprawnych, asystenturę osób niepełnosprawnych.

Formy te pozwolą na lepsze funkcjonowanie seniorów w swoich środowiskach domowych, oddalą potrzebę opieki instytucjonalnej w domach pomocy społecznej, które przy wzroście demograficznym osób niesamodzielnych okażą się niewystarczające.

IV. Wizja rozwoju polityki społecznej w powiecie.

Powiat jasielski otwarty na potrzeby społeczne w zakresie dostępności do pracy, edukacji, zasobów infrastruktury społecznej, wspierający osoby i rodziny w kryzysie oraz w dążeniu do samodzielności i niezależności.

1. Priorytety i zadania Strategii.

Realizację wizji polityki społecznej powiatu jasielskiego wyznaczać będą priorytety - kierunki działań zgodnie z zasadami subsydiarności, partycypacji społecznej, partnerstwa, zwiększenia dostępności do usług społecznych. Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla powiatu jasielskiego na lata 2023 - 2030 będzie realizowana w oparciu o zadania i działania określone w programach operacyjnych na szczeblu powiatowym tj.:

1. Powiatowym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej.
2. Powiatowym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy.
3. Powiatowym Programie Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych.
4. Programie promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy w powiecie jasielskim na lata 2023 - 2030 oraz programów na szczeblu gminnym m.in. gminnych programów wspierania rodzin, programu „Za życiem", gminnych programów rozwiązywania problemów społecznych i innych.

2. Kierunki działań.

Realizację niniejszego dokumentu będą wyznaczać następujące kierunki:

1. Wspieranie aktywności osób bezrobotnych, niepełnosprawnych, zagrożonych wykluczeniem społecznym na rynku pracy, w tym:
   - aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych, poszukujących pracy, usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej - podmiot realizujący PUP w Jaśle we współpracy z PCPR w Jaśle,

- współpraca z lokalnymi partnerami rynku pracy (placówki edukacyjne, pracodawcy) - podmiot realizujący PUP w Jaśle,
- realizacja programów dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, zwłaszcza długotrwale bezrobotnych, osób w wieku 50+ oraz osób niepełnosprawnych - podmiot realizujący PUP w Jaśle,
- realizacja „Programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy w powiecie jasielskim na lata 2023 - 2030".

2. Zapewnienie rehabilitacji społecznej i zawodowej osobom niepełnosprawnym poprzez:
   - wyrównywanie szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej,
   - udzielanie osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom informacji o formach wsparcia,
   - organizowanie i promowanie wydarzeń sportowych, kultury, turystyki i rekreacji osób niepełnosprawnych,
   - dofinansowanie zakupu przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych, sprzętu rehabilitacyjnego, uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych osób niepełnosprawnych i ich opiekunów,
   - rozwój usług opiekuńczych i społecznych realizowanych w ośrodkach wsparcia i warsztacie terapii zajęciowej.
3. Wzmocnienie infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób zależnych, starszych oraz zwiększenie aktywności osób w podeszłym wieku, poprzez:
   - rozwój usług społecznych w formie domów dziennego pobytu, klubów seniora, usług opiekuńczych, w tym innowacyjnych form wsparcia tj. usługi specjalistyczne, i usługi sąsiedzkie - podmioty realizujące: gminy z terenu powiatu jasielskiego,
   - dalsza działalność domów pomocy społecznej, ośrodków wsparcia, warsztatu terapii zajęciowej oraz wsparcie działań poprawiających standard w tych placówkach,
   - dostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb osób starszych, zależnych i niepełnosprawnych poprzez likwidację barier architektonicznych, komunikacyjnych, technicznych w miejscach użyteczności publicznej,
   - realizacja lokalnych programów na rzecz osób starszych, niepełnosprawnych i zależnych - podmioty realizujące: gminy z terenu powiatu jasielskiego.

4. Zapewnienie pomocy i wsparcia osobom znajdującym się w sytuacjach kryzysowych i uwikłanym w problem przemocy domowej, poprzez:
   - zwiększenie świadomości społecznej na temat radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych oraz zjawiska przemocy domowej, poprzez informację o formach świadczonej pomocy, opracowanie i rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych z zakresu profilaktyki uzależnień przeznaczonych do wykorzystania przez m.in. pedagogów, pracowników pomocy społecznej.
   - prowadzenie interwencji kryzysowej, specjalistycznego poradnictwa i grupowych form wsparcia dla osób dotkniętych przemocą domową,
   - opracowanie i wdrażanie programów przeciwdziałania przemocy domowej oraz programów promujących prawidłowe metody wychowawcze.
   - Udzielanie specjalistycznej pomocy osobom stosującym przemoc domowa oraz opracowywanie i realizacja programów korekcyjno - edukacyjnych.
5. Zapewnienie pieczy zastępczej dzieciom z terenu powiatu, wsparcie systemu opieki nad dzieckiem i rodziną oraz osobom usamodzielnianym, przez:
   - propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego w celu pozyskiwania nowych kandydatów na rodziny zastępcze,
   - wsparcie osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą poprzez organizację szkoleń, spotkań, grup wsparcia, umożliwienie większej dostępności do pomocy psychologiczno - pedagogicznej dla rodzin zastępczych i ich wychowanków,
   - współpraca z instytucjami i lokalnymi organizacjami pozarządowymi na rzecz wsparcia, pomocy i rozwoju form wsparcia dla dzieci i młodzieży w pieczy zastępczej oraz usamodzielniających się wychowanków,
   - realizacja programów na rzecz rozwoju pieczy zastępczej na terenie powiatu jasielskiego.

Podmioty realizujące wyznaczone kierunki działań to: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle, Powiatowy Urząd Pracy w Jaśle, Komenda Powiatowa Policji w Jaśle, gminy z terenu powiatu jasielskiego, miejskie i gminne ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu jasielskiego, placówki oświatowe, medyczne z terenu powiatu jasielskiego oraz organizacje pozarządowe.

3. Monitoring i ewaluacja.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla powiatu jasielskiego na lata 2023 - 2030 jest dokumentem długofalowym obowiązującym przez kolejne 8 lat. Proces zarządzania Strategią ma na celu właściwą organizację podejmowanych działań strategicznych, coroczny monitoring realizacji zadań oraz działania ewaluacyjne w sytuacji konieczności wprowadzenia zmian w dokumencie strategicznym w zakresie realizacji zadań, które mogą być spowodowane zmianami legislacyjnymi, zakończeniem obowiązywania przyjętych programów operacyjnych, potrzebami społecznymi.

Monitoring strategii odbywać się będzie poprzez coroczne raportowanie wyznaczonych kierunków poszczególnych działań. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle będzie przedstawiać Radzie Powiatu w Jaśle sprawozdanie z realizacji Strategii wraz z rocznym sprawozdaniem z działalności PCPR. W przypadku konieczności ewaluacji Strategii, dokona oceny zasadności wprowadzenia zmian w dokumencie strategicznym i przedstawi swoje stanowisko Zarządowi Powiatu w Jaśle, który podejmie decyzję o wprowadzeniu niezbędnych zmian w Strategii.

4. Finansowanie Strategii.

Środki finansowe na realizację zadań przewidzianych w strategii będą pochodzić z:

- budżetu powiatu jasielskiego w tym planów finansowych jednostek organizacyjnych powiatu,
- dotacji budżetu państwa na realizację zadań własnych i zleconych,
- Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- funduszy europejskich,
- środków pozyskiwanych w ramach programów resortowych,
- budżetu gmin powiatu jasielskiego.

Cele i zadania określone w Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla powiatu jasielskiego na lata 2023 - 2030 wskazują na kierunek rozwoju polityki społecznej powiatu, zatem potrzeby finansowe na ich realizację będą uwzględniane rokrocznie w planie budżetu powiatu.

Jednostki organizacyjne powiatu jak inne instytucje i organizacje będące realizatorami i partnerami Strategii będą podejmować starania w kwestii pozyskiwania środków zewnętrznych na realizację zadań strategicznych.

V. Zakończenie.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla powiatu jasielskiego na lata 2023 - 2030 jest dokumentem wyznaczającym cele i zadania pomocy społecznej w Powiecie jasielskim na okres najbliższych 8 lat. Dokument ten nie daje konkretnego rozwiązania, a jedynie sugeruje, jakie działania należy podjąć, by zniwelować niepożądane zjawiska społeczne. Strategia jest wyznacznikiem obszarów na których powinno się opierać tworzone programy działań. Ma ona charakter otwarty co oznacza, że w czasie obowiązywania jej zapisów poszczególne elementy i kierunki działań mogą być modyfikowane, zmieniane i dostosowywane do aktualnie panującej sytuacji społecznej.

Opracowana Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla powiatu jasielskiego na lata 2023 - 2030 pozwoli na celowe, systematyczne i planowe dążenie do osiągnięcia wytyczonych kierunków działań, które zostały sformułowane w oparciu o analizę sytuacji społecznej w powiecie jasielskim. Realizacja poszczególnych kierunków działań ma służyć ograniczaniu i rozwiązywaniu problemów społecznych poprzez wspieranie rodziny, zwiększenie efektywności pomocy społecznej, zapewnienie godziwych warunków życia osobom niepełnosprawnym, podwyższenie standardu życia osób starszych, zapobieganie marginalizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wyznaczenie kierunków działań na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców powiatu. Integralną częścią niniejszego dokumentu jest również „Program promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy w powiecie jasielskim na lata 2023 - 2030".

Spis map:

Mapa 1. Usytuowanie powiatu jasielskiego na mapie województwa 5
Mapa 2. Mapa powiatu jasielskiego 6

Spis wykresów:

Wykres 1. Ludność powiatu jasielskiego ogółem w latach 2020 - 2022 13
Wykres 2. Ludność powiatu jasielskiego w latach 2020 - 2022 z podziałem na płeć 13
Wykres 3. Ludność powiatu jasielskiego w latach 2020 - 2022 w wieku przedprodukcyjnym ... 14
Wykres 4. Ludność powiatu jasielskiego w latach 2020 - 2022 w wieku produkcyjnym 15
Wykres 5. Ludność powiatu jasielskiego w latach 2020 - 2022 w wieku poprodukcyjnym 15
Wykres 6. Liczba osób zarejestrowanych i stopa bezrobocia 32
Wykres 7. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej 39
Wykres 8. Liczba rodzin według powodów przyznanej pomocy 41
Wykres 9. Liczba rodzin, którym przyznano decyzją świadczenie 43
Wykres 10. Liczba osób korzystających z pomocy OIK w Jaśle w latach 2020 - 2023 60
Wykres 11. Osoby z problemem przemocy domowej korzystające z pomocy OIK w Jaśle w latach 2020 - 2023 61

Spis tabel:

Tabela 1. Ludność powiatu jasielskiego ogółem w latach 2020 – 2022 12
Tabela 2. Ludność powiatu jasielskiego w latach 2020 - 2022 z podziałem na płeć..... 13
Tabela 3. Ludność powiatu jasielskiego w latach 2020 - 2022 według struktury wieku 14
Tabela 4. Prognoza liczby ludności do 2060 roku 16
Tabela 5. Przyrost naturalny na 1000 ludności w powiecie jasielskim w latach 2020 - 2022 16
Tabela 6. Liczba osób zarejestrowanych i stopa bezrobocia 32
Tabela 7. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Jaśle w latach 2020 - 2022 według wieku 33
Tabela 8. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Jaśle w latach 2020 - 2022 z podziałem na gminy 33
Tabela 9. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Jaśle w latach 2020 - 2022 według wykształcenia 34
Tabela 10. Formy wsparcia w latach 2020 - 2022 34

Tabela 11. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2020 - 2022 w powiecie jasielskim 39
Tabela 12. Przyczyny korzystania z pomocy społecznej w gminach powiatu jasielskiego w latach 2020 - 2022 r. 40
Tabela 13. Formy pomocy dla osób z terenu powiatu jasielskiego, którym decyzją przyznano świadczenia w latach 2020 - 2022 42
Tabela 14. Liczba orzeczeń wydanych przez PZON w Jaśle dla osób przed szesnastym rokiem życia oraz dla osób po szesnastym roku życia 46
Tabela 15. Liczba orzeczeń wydanych przez PZON w Jaśle wg stopnia niepełnosprawności 46
Tabela 16. Liczba orzeczeń wydanych przez PZON w Jaśle wg poziomu wykształcenia 46
Tabela 17. Liczba osób/podmiotów, którym przyznano dofinansowanie z zakresu rehabilitacji społecznej w latach 2020 - 2022 48
Tabela 18. Wydatkowanie środków finansowych „Aktywny Samorząd" w latach 2020 - 2022 .. 49
Tabela 19. Działania podejmowane przez Policję w powiecie jasielskim w zakresie procedury „Niebieskie Karty" 54
Tabela 20. Dane statystyczne Prokuratury Rejonowej w Jaśle za lata 2020 - 2023 57
Tabela 21. Liczba wszczętych procedur Niebieskie Karty przez Zespoły Interdyscyplinarne 58
Tabela 22. Liczba osób korzystających z pomocy w formie schronienia w SOW 59
Tabela 23. Struktura pieczy zastępczej w Polsce, województwie podkarpackim i powiecie jasielskim wg stanu na dzień 31 grudnia 2022 r. 64
Tabela 24. Rodzinna piecza zastępcza w powiecie jasielskim w latach 2020 - 2022 65
Tabela 25. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej 66
Tabela 26. Finansowanie rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2020 - 2022 66
Tabela 27. Średni miesięczny koszt utrzymania dziecka w latach 2020 - 2022 w placówce 67
Tabela 28. Rodzaje wypłaconych świadczeń dla wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej 67
Tabela 29. Rodzaje wypłaconych świadczeń dla wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej. 68

PRZEWODNICZĄCY RADY
Robert Snoch

Powiatowy Urząd Pracy
w Jaśle

Program promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy w powiecie jasielskim na lata 2023-2030

Spis treści

I. Charakterystyka powiatu jasielskiego 3
1.Pracujący w powiecie jasielskim 4
2. Przedsiębiorstwa na lokalnym rynku pracy 4
II. Sytuacja na rynku pracy w powiecie jasielskim 5
1.Struktura bezrobocia w powiecie jasielskim 8
2.Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy 11
III. Formy aktywizacji zawodowej w powiecie jasielskim 12
IV. Analiza SWOT lokalnego rynku pracy 14
V. Zgodność Programu z dokumentami strategicznymi w obszarze polityki rynku pracy. 15
VI. Misja i cele Programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy w powiecie jasielskim na lata 2023-2030 15
VII.Monitoring 17

I. Charakterystyka powiatu jasielskiego

Powierzchnia powiatu jasielskiego wynosi **831** km^2. Powiat tworzy **10** gmin. Wyróżniamy tutaj jedną gminę miejską Jasło - będącą siedzibą powiatu, jedną gminę miejsko - wiejską: Kołaczyce oraz osiem gmin wiejskich, tj. Brzyska, Dębowiec, Jasło, Krempna, Nowy Żmigród, Osiek Jasielski, Skołyszyn i Tarnowiec.

Gęstość zaludnienia w powiecie jasielskim wynosi **132** osoby/km^2 i od lat utrzymuje się na podobnym poziomie. Jest to szósta pozycja pod względem gęstości zaludnienia w województwie podkarpackim. Ludność powiatu jasielskiego stanowi ok. **5,3%** ogółu ludności województwa podkarpackiego (**2 079 098** osób).

Tabela 1. Ludność powiatu jasielskiego

Wyszczególnienie	Miasto Jasło	Brzyska	Dębowiec	Gmina Jasło	Kołaczyce	Krempna	Nowy Żmigród	Osiek Jasielski	Skołyszyn	Tarnowiec	Powiat jasielski
Liczba mieszkańców	33 100	6 357	8 808	15 952	8 638	1 716	8 722	5 179	12 071	9 039	**109 582**
Powierzchnia w km^2	37	45	86	93	61	204	104	60	78	63	**831**
Gęstość zaludnienia	906 osób/km^2	142 osób/km^2	102 osoby/km^2	171 osoby/km^2	141 osoby/km^2	8 osób/km^2	84 osób/km^2	85 osób/km^2	154 osoby/km^2	145 osoby/km^2	**132 osoby/km^2**

Według danych GUS na dzień 31.12.2022 r. powiat jasielski zamieszkuje łącznie **109 582** mieszkańców, w tym **55 750** kobiet (**50,9%**) i **53 832** mężczyzn (**49,1%**). W przeważającej mierze ludność powiatu jasielskiego to mieszkańcy wsi, które zamieszkuje **75 104** osoby, co stanowi ponad **68,5%** ogólnej liczby mieszkańców powiatu.

W powiecie jasielskim **60,0%**, tj. **65 715** mieszkańców jest w wieku produkcyjnym (18 – 64 lata), **17,7%** (**19 379** osoby) w wieku przedprodukcyjnym (poniżej 18 lat), a **22,3%** (**24 488** osób) jest w wieku poprodukcyjnym (65 lat i więcej).

Tabela 2. Podział ludności według zdolności do pracy

Wyszczególnienie	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
Ludność w wieku przedprodukcyjnym poniżej 18 lat	19 379	9 368	10 011
Ludność w wieku produkcyjnym (18 – 64 lata)	65 715	30 298	35 417
Ludność w wieku poprodukcyjnym (65 lat i więcej)	24 488	16 084	8 404
Razem	**109 582**	**55 750**	**53 832**

1. Pracujący w powiecie jasielskim

Według danych GUS na dzień 31.12.2022 roku w powiecie jasielskim na 1000 mieszkańców pracuje **339** osoby. Jest to mniej od wartości dla województwa podkarpackiego (**28** osób) oraz mniej od wartości dla Polski (**63** osoby).

Tabela 3. Pracujący w powiecie jasielskim

Wyszczególnienie	**Liczba pracujących**
Kobiety	16 528
Mężczyźni	20 659
Ogółem	**37 187**

Wśród wszystkich pracujących ogółem, tj. **37 187** osób, **16 528** osób stanowią kobiety (**44,4%**), natomiast **20 659** osób to mężczyźni, co stanowi **55,6%.**

2. Przedsiębiorstwa na lokalnym rynku pracy

Na koniec grudnia 2022 roku w powiecie jasielskim w rejestrach REGON zarejestrowane było **9 524** podmioty gospodarcze, co stanowi **4,7%** wszystkich firm zarejestrowanych w województwie podkarpackim (**203 190**) i **0,2%** (**4 995 042**) wszystkich firm zarejestrowanych w Polsce. Liczba podmiotów gospodarczych skoncentrowanych na terenie powiatu jasielskiego na koniec 2022 roku była wyższa o **235** w porównaniu do grudnia 2021 roku (**9 289**).

Tabela 4. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON

Wyszczególnienie	**2021**	**2022**	**Wzrost/ spadek**
Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON	9 289	9 524	+ 235
Zarejestrowane	774	786	+ 12
Wyrejestrowane	383	491	+ 108

W 2021 roku zarejestrowano **786** nowych podmiotów, a **491** podmiotów zostało wyrejestrowane. W porównaniu do 2021 roku liczba nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw była wyższa o **12** przedsiębiorstw, a wyrejestrowanych była wyższa o **108** przedsiębiorstwa.

Tabela 5. Podmioty według klas wielkości

Wyszczególnienie	Liczba podmiotów
Mikro-przedsiębiorstwa (0-9 zatrudnionych)	9 174
Małe przedsiębiorstwa (10-49 zatrudnionych)	284
Średnie przedsiębiorstwa (50-249 zatrudnionych)	60
Duże przedsiębiorstwa (250-999 zatrudnionych)	6
Razem	**9 524**

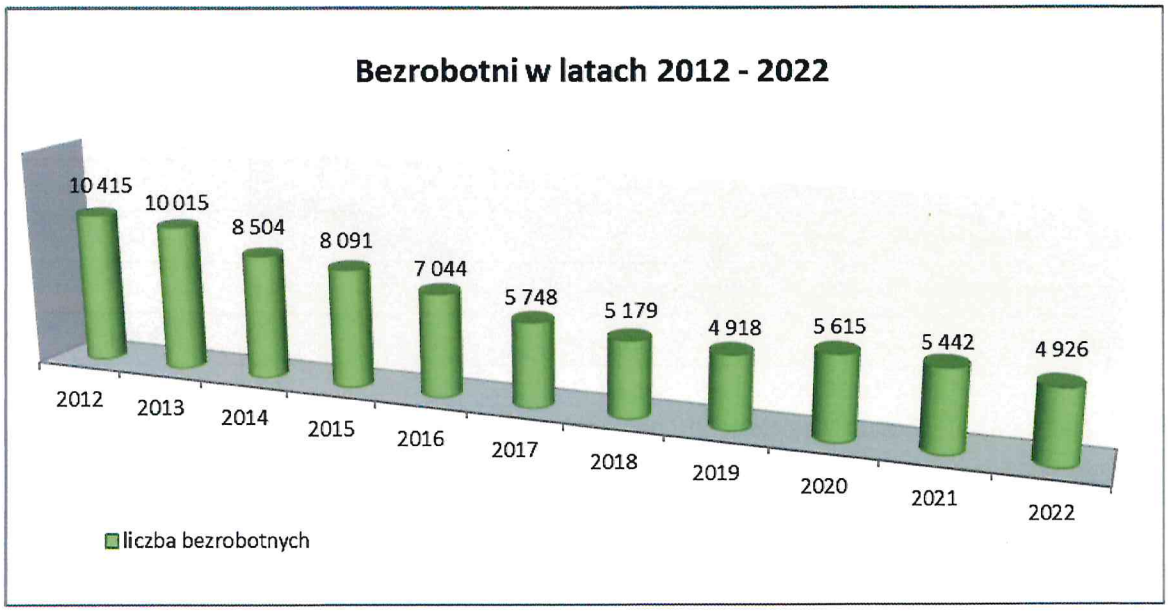
Na terenie powiatu jasielskiego na koniec 2022 roku funkcjonowało: **9 174** mikro-przedsiębiorstwa (zatrudniające 0-9 pracowników), co stanowi **96,3%** ogółu zarejestrowanych podmiotów, **284** małe przedsiębiorstwa (zatrudniające 10-49 pracowników), co stanowi **3,0%** ogółu zarejestrowanych podmiotów, **60** średnich przedsiębiorstw (zatrudniających 50 - 249 pracowników), co stanowi **0,6%** ogółu zarejestrowanych podmiotów oraz **6** dużych przedsiębiorstw (zatrudniających powyżej 250 pracowników), co stanowi zaledwie **0,1%** ogółu zarejestrowanych podmiotów (**9 524**).

II. Sytuacja na rynku pracy w powiecie jasielskim

Bezrobocie jest jednym z najważniejszych i najtrudniejszych do rozwiązywania problemów społecznych, ekonomicznych i politycznych. Także w powiecie jasielskim bezrobocie jest postrzegane jako najważniejszy do rozwiązania problem na najbliższe lata.

Powiatowy Urząd Pracy w Jaśle oprócz zadań wynikających z ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004 r., prowadził także szereg działań promocyjno - marketingowych m.in. promowanie usług i instrumentów rynku pracy w mediach społecznościowych, rozsyłanie drogą email do pracodawców informacji oraz ulotek, zachęcanie pracodawców w rozmowach telefonicznych do skorzystania ze wsparcia, dystrybuowanie ulotek promocyjnych wśród osób bezrobotnych, rozsyłanie wiadomości sms do osób bezrobotnych o formach wsparcia oraz emitowanie promocyjno - informacyjnych spotów radiowych. Podjęto również intensywną akcję promującą formy wsparcia poprzez osobiste wizyty pośredników pracy w zakładach pracy z terenu powiatu jasielskiego.

W związku z poprawą sytuacji na rynku pracy w 2022 roku Powiatowy Urząd Pracy w Jaśle odnotował spadek liczby osób bezrobotnych oraz spadek stopy bezrobocia w porównaniu do 2021 roku.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2021 roku liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Jaśle wynosiła **5 442**, z czego **595** osób uprawnionych było do pobierania zasiłku. Stopa bezrobocia na terenie powiatu jasielskiego na koniec grudnia 2021 roku wynosiła **14,1**%,w województwie podkarpackim **9,9**%, w Polsce **5,8**%, natomiast na dzień 31 grudnia 2022 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Jaśle zarejestrowanych było **4 926** osób bezrobotnych, z czego **664** z prawem do zasiłku. Stopa bezrobocia na terenie powiatu jasielskiego na koniec roku 2022 wynosiła **12,9**%, w województwie podkarpackim – **8,8**%, w Polsce – **5,2**%.

Porównując powyższe dane należy stwierdzić spadek liczby bezrobotnych o **516** osób oraz spadek stopy bezrobocia o **1,2%.**

Tabela 6. Liczba bezrobotnych w powiecie jasielskim

Miasto/gmina	Liczba bezrobotnych stan na dzień 31.12.2021 r.			Liczba bezrobotnych stan na dzień 31.12.2022 r.		
	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
Ogółem	5 442	3 196	2 246	4 926	2 795	2 131
w tym z prawem do zasiłku	595	307	288	664	353	311

Wśród 21 powiatów województwa podkarpackiego powiat jasielski znajdował się na **9** miejscu pod względem stopy bezrobocia.

Na koniec grudnia 2022 roku wyższą stopę bezrobocia zanotowano w powiatach: brzozowskim – **21,1%**, leskim – **19,4%**, strzyżowskim – **18,0%**, niżańskim – **17,5%**, przemyskim – **17,5%**, bieszczadzkim – **16,3%**, leżajskim – **15,4%**, przeworskim – **15,0%**.

Tabela 7. Stopa bezrobocia w powiatach województwa podkarpackiego

Powiat	Dane GUS		Stopa bezrobocia na dzień 31 grudnia (w %)	
	Powierzchnia (w km ^{2})	Ludność	2021	2022
POLSKA	312 705	38 827 355	5,8	5,2
PODKARPACKIE	17 846	2 081 585	9,9	8,8
Bieszczadzki	1 139	20 854	17,3	16,3
Brzozowski	539	63 776	22,3	21,1
Dębicki	777	133 088	5,3	4,8
Jarosławski	1 029	116 665	13,3	11,6
Jasielski	**831**	**109 796**	**14,1**	**12,9**
Kolbuszowski	774	61 481	9,4	8,5
Krośnieński	992	109 268	7,8	7,8
Leski	835	25 615	19,6	19,4
Leżajski	582	67 199	17,4	15,4
Lubaczowski	1 308	53 151	12,4	11,1
Łańcucki	452	80 759	12,3	10,0
Mielecki	881	133 451	5,1	4,4
Niżański	786	64 254	18,6	17,5
Przemyski	1 211	71 565	20,5	17,5
Przeworski	698	76 178	15,9	15,0
Ropczycko - Sędziszowski	548	74 017	13,1	11,5
Rzeszowski	1 144	174 160	9,8	8,6
Sanocki	1 156	90 590	7,4	7,7
Stalowowolski	832	101 942	5,6	4,7
Strzyżowski	504	59 649	19,3	18,0
Tarnobrzeski	521	51 364	9,0	7,3

1. Struktura bezrobocia w powiecie jasielskim

W powiecie jasielskim przeważają obszary wiejskie. Z 10 gmin powiatu jasielskiego 8 gmin posiada status gminy wiejskiej, 1 status gminy miejsko – wiejskiej oraz 1 status gminy miejskiej.

Na dzień 31.12.2022 r. **3 521** osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Jaśle zamieszkiwało tereny wiejskie co stanowi **71,5%** ogólnej liczby osób bezrobotnych tj. **4 926** osób. Osoby bezrobotne zamieszkujące tereny miejskie stanowiły **28,5%**, tj. **1 405** osób.

Tabela 8. Liczba bezrobotnych według miejsca zamieszkania

Miasto/gmina	Liczba mieszkańców	Liczba bezrobotnych stan na dzień 31.12.2021 r.			Liczba bezrobotnych stan na dzień 31.12.2022 r.		
		Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
Jasło Miasto	33 463	1 547	885	662	1 347	727	620
Brzyska	6 348	301	193	108	283	171	112
Dębowiec	8 789	421	251	170	372	221	151
Jasło Gmina	16 027	805	465	340	719	430	289
Kołaczyce	8 665	478	293	185	473	261	212
Krempna	1 736	113	52	61	94	44	50
Nowy Żmigród	8 793	452	243	209	401	205	196
Osiek Jasielski	5 220	266	159	107	240	136	104
Skołyszyn	12 117	633	392	241	596	364	232
Tarnowiec	9 027	426	263	163	401	236	165
Razem	**110 185**	**5 442**	**3 196**	**2 246**	**4 926**	**2 795**	**2 131**

Porównując dane w poszczególnych gminach powiatu jasielskiego najwięcej osób bezrobotnych zarejestrowanych w tut. Urzędzie jest z terenu Miasta Jasła **1 347** osób, nieco mniej z Gminy Jasło (**719** osób) oraz Gminy Skołyszyn (**596** osób). Najmniej osób bezrobotnych odnotowano z Gminy Krempna (**94**).

Cechą charakterystyczną jasielskiego rynku pracy jest większy procentowy udział kobiet wśród ogółu bezrobotnych, który na koniec 2022 roku wynosił **56,7%**, tj. **2 795** osób. Sytuacja kobiet na rynku pracy z uwagi na pełnione funkcje społeczne jest bardziej złożona. Często muszą one pogodzić pracę zawodową z pełnionymi rolami społecznymi. Powiatowy Urząd Pracy w Jaśle w celu wyrównania szans kobiet na rynku pracy, obejmuje ich szczególnie intensywnie różnymi formami wsparcia. Opracowując wnioski o dofinansowanie projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego, zakłada się większy udział kobiet niż mężczyzn w celu poprawy sytuacji kobiet na rynku pracy i przełamania negatywnych stereotypów płci.

Analizując dane statystyczne dotyczące bezrobocia można wyróżnić pewne tendencje charakteryzujące populację osób bezrobotnych.

Tabela 9. Liczba bezrobotnych według wieku

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych stan na dzień 31.12.2021 r.			Liczba bezrobotnych stan na dzień 31.12.2022 r.		
	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
18 - 24 lata	688	395	293	696	362	334
25 - 34 lata	1 506	1 017	489	1 276	854	422
35 - 44 lata	1 442	924	518	1 254	765	489
45 - 54 lata	1 105	613	492	1 029	579	450
55 - 59 lat	490	247	243	464	234	230
60 lat i więcej	211	0	211	207	1	206
Bezrobotni ogółem	**5 442**	**3 196**	**2 246**	**4 926**	**2 795**	**2 131**

Najliczniejszą grupą wśród zarejestrowanych bezrobotnych stanowią osoby w przedziale wiekowym od 25 do 34 lat – **1 276** osób (**25,9%** wszystkich bezrobotnych). Drugą, co do wielkości grupę stanowią osoby w przedziale wiekowym od 35 do 44 lat – **1 254** osoby (**25,5%**), kolejną - osoby w wieku od 45 do 54 lat – **1 029** osób (**20,9%**) oraz bezrobotni w wieku do 24 lat – **696** osób (**14,1%**). Bezrobotni w wieku 55 lat i więcej (**671** osób) stanowią **13,6%** zarejestrowanych bezrobotnych.

Tabela 10. Liczba bezrobotnych według wykształcenia

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych stan na dzień 31.12.2021 r.			Liczba bezrobotnych stan na dzień 31.12.2022 r.		
	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
Wyższe	695	504	191	593	427	166
Policealne i średnie zawodowe	1 561	1 068	493	1 462	954	508
Średnie ogólnokształcące	561	390	171	494	330	164
Zasadnicze zawodowe/branżowe	1 630	787	843	1 533	694	839
Gimnazjalne/podstawowe i poniżej	995	447	548	844	390	454
Bezrobotni ogółem	**5 442**	**3 196**	**2 246**	**4 926**	**2 795**	**2 131**

Najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych zarejestrowanych na dzień 31 grudnia 2022r. stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym/ branżowym – **1 533** (**31,1%**), następnie bezrobotni z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym – **1 462** osoby (**29,7%**). Nieco mniej liczną kategorią wśród bezrobotnych są osoby legitymujące się wykształceniem gimnazjalnym i niższym, które stanowią **17,1%** wszystkich bezrobotnych (**844** osoby).

Najmniej liczną grupę stanowią osoby z wykształceniem wyższym – **593** osoby (**12,1%**) oraz osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym – **494** osoby (**10,0%**).

Wysoki udział osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz średnim zawodowym i policealnym w ogólnej liczbie osób bezrobotnych zarejestrowanych w tut. Urzędzie spowodowany jest tym, że kwalifikacje i umiejętności zawodowe tych osób są zdezaktualizowane. Spowodowane jest to dynamicznie następującymi zmianami technologicznymi, postępem technicznym, coraz wyższymi standardami usług świadczonych przez firmy produkcyjne. Dlatego też pracodawcy poszukują osób o określonych, coraz wyższych umiejętnościach i kwalifikacjach zawodowych. Niedostosowanie kwalifikacji i umiejętności potencjalnych pracowników do potrzeb i wymagań rynku pracy stanowi barierę powrotu lub wejścia na rynek pracy.

Ponadto posiadanie określonego poziomu wykształcenia przez kandydatów do pracy, ich przygotowanie teoretyczne zdobyte w szkołach i na uczelniach często nie jest wystarczające do podjęcia pracy. Kluczowe znaczenie przy zatrudnianiu osób mają umiejętności praktyczne oraz doświadczenie zawodowe na podstawie stażu pracy.

Tabela 11. Liczba bezrobotnych według stażu pracy

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych stan na dzień 31.12.2021 r.			Liczba bezrobotnych stan na dzień 31.12.2022 r.		
	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
do 1 roku	1 065	702	363	948	618	330
1 - 5 lat	1 381	819	562	1 335	780	555
5 - 10 lat	819	488	331	670	364	306
10 - 20 lat	716	353	363	654	311	343
20 - 30 lat	304	99	205	275	86	189
30 lat i więcej	94	20	74	89	16	73
bez stażu	1 063	715	348	955	620	335
Bezrobotni ogółem	**5 442**	**3 196**	**2 246**	**4 926**	**2 795**	**2 131**

W strukturze osób bezrobotnych na koniec 2022 roku najliczniejszą grupą wśród osób bezrobotnych stanowiły osoby ze stażem pracy od 1 do 5 lat – **1 335** osób, tj. **27,1%**, następnie bez stażu – **955** osób (**19,4%**) oraz ze stażem pracy do 1 roku – **948** osób (**19,2%**). Przedsiębiorstwa będące w trudnej sytuacji finansowej często rozpoczynają zwolnienia od osób mniej doświadczonych z najkrótszym stażem pracy. Brak lub niewielkie doświadczenie zawodowe stanowi istotną barierę dla osób poszukujących zatrudnienia, dlatego Powiatowy Urząd Pracy w Jaśle wspiera takie osoby, kierując je przede wszystkim na staż oraz szkolenia celem zdobycia doświadczenia i umiejętności zawodowych.

Doświadczenie zawodowe jest szczególnie istotnym kryterium wyboru pracownika. Jego brak jest dużym problemem dla osób wkraczających na rynek pracy. Pracodawcy są bardzo wymagający i pomimo posiadania przez osobę bezrobotną wymaganego wykształcenia, poszukują osób mających także doświadczenie zawodowe.

Długość czasu pozostawania bez pracy ma dla osób bezrobotnych szczególne znaczenie, decyduje bowiem nie tylko o ich sytuacji ekonomicznej, ale może mieć także istotny wpływ na poziom motywacji oraz społeczną postawę osób poszukujących pracy.

Tabela 12. Liczba bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych stan na dzień 31.12.2021 r.			Liczba bezrobotnych stan na dzień 31.12.2022 r.		
	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
do 1 m-ca	348	158	190	398	174	224
1 - 3 m-cy	618	315	303	844	381	463
3 - 6 m-cy	568	302	266	635	338	297
6 - 12 m-cy	679	328	351	567	298	269
12 - 24 m-ce	1 044	595	449	601	350	251
powyżej 24 m-cy	2 185	1 498	687	1 881	1 254	627
Bezrobotni ogółem	**5 442**	**3 196**	**2 246**	**4 926**	**2 795**	**2 131**

Spośród **4 926** osób bezrobotnych zarejestrowanych na dzień 31.12.2022 r. **2 482** osób (**50,4%**) pozostaje bez pracy powyżej 1 roku, w tym **1 881** osób (**38,2%**) figuruje w ewidencji bezrobotnych powyżej 24 miesięcy. Osoby te znajdują się w szczególnie niekorzystnej sytuacji, gdyż długotrwałe bezrobocie powoduje często utratę uprawnień i umiejętności zawodowych, co w istotny sposób utrudnia powrót na rynek pracy.

Wydłużający się okres posiadania statusu osoby bezrobotnej zmniejsza szansę na podjęcie zatrudnienia. Pracodawcy poszukujący pracowników niechętnie przyjmują osoby, które przez dłuższy czas pozostawały bez pracy. Postrzegają takie osoby poprzez pryzmat stereotypu osób o zredukowanych kompetencjach zawodowych i społecznych.

2. Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy

Osoby znajdujące się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, to osoby, które ze względu na szczególne uwarunkowania mają znaczne problemy z wyjściem ze stanu bezrobocia. Są to:

- bezrobotni do 30 roku życia,
- bezrobotni powyżej 50 roku życia,
- długotrwale bezrobotni,
- bezrobotni niepełnosprawni,
- bezrobotnych posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia.

Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy na koniec 2022 roku stanowiły **87,0%** ogółu zarejestrowanych bezrobotnych (tj. **4 288** osób). Jest to bardzo duży odsetek liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Jaśle.

Tabela 13. Bezrobotni znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych stan na dzień 31.12.2021 r.			Liczba bezrobotnych stan na dzień 31.12.2022 r.		
	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
Osoby bezrobotne będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy	4 803	2 881	1 922	4 288	2 500	1 788
Bezrobotni do 30 r. ż., w tym:	1 346	821	525	1 269	745	524
- do 25 r. ż.	688	395	293	696	362	334
Bezrobotni powyżej 50 r. ż.	1 197	521	676	1 159	496	663
Długotrwale bezrobotni	3 645	2 306	1 339	3 047	1 885	1 162
Bezrobotni niepełnosprawni	254	130	124	238	116	122
Bezrobotni posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 r.ż.	837	730	107	710	635	75

Wśród osób bezrobotnych należących do kategorii osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, przeważają osoby długotrwale bezrobotne **3 047** osób stanowiące **71,1%** łącznej liczby osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy (**4 288** osób). Kolejną liczną kategorią są osoby do 30 roku życia, które stanowią **29,6%** (**1 269** osób) oraz osoby bezrobotne powyżej 50 roku życia stanowiące **27,0%** (**1 159** osób).

Bezrobotni należący do kategorii osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, to przeważnie osoby, które z uwagi na brak zatrudnienia oraz nawarstwiające się problemy i trudności zagrożone są wykluczeniem społecznym, wyuczoną bezradnością lub migracją zarobkową. Jest to grupa, która obejmowana jest szczególnie intensywnie różnymi formami aktywizacji, które ułatwiają jej wejście lub powrót na rynek pracy. Należy zwrócić uwagę, że w projektach współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego preferowanymi uczestnikami są osoby bezrobotne znajdujące się w szczególnej sytuacji na rynku pracy.

III. Formy aktywizacji zawodowej w powiecie jasielskim

Powiatowy Urząd Pracy w Jaśle oferuje wsparcie w wejściu lub powrocie na rynek pracy osobom bezrobotnym i poszukującym pracy poprzez zastosowanie różnych form wsparcia i działań aktywizacyjnych (usług i instrumentów rynku pracy) określonych w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

PODSUMOWANIE

"Programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy w powiecie jasielskim na lata 2016-2022"

Sposób wykorzytania środków FP, EFS (POWER, RPO) przeznaczonych na realizację programów na rzecz promocji zatrudnienia,łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej w latach od 2016 r. do 2022 r.

Nazwa programu	Kwota							SUMA kwot 2016-2022	Liczba bezrobotnych objęta programem							SUMA liczby osób 2016-2022
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
Refundowanie kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowisk pracy	6 633 417	5 206 317	5 151 862	3 477 984	2 667 433,27	5 220 191,81	8 540 664,16	36 897 869,24	312	249	235	174	134	210	271	1 585
Przyznawanie bezrobotnym jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej	5 343 006	4 847 003	5 167 188	2 900 677	2 897 000,00	4 183 893,77	4 636 021,05	29 974 788,82	242	212	224	147	145	168	150	1 288
Staże	3 814 616	3 392 554	2 695 065	1 644 790	891 099,05	2 660 452,36	3 903 570,50	19 002 146,91	745	725	564	375	166	362	514	3 451
Bon stażowy	305 977	224 056	248 994	152 187	140 106,75	131 282,75	96 215,69	1 298 819,19	45	38	32	24	17	14	9	179
Prace interwencyjne	725 809	1 079 571	1 036 514	805 471	295 895,38	838 830,42	1 431 908,84	6 213 999,64	208	311	234	195	70	177	269	1 464
Roboty publiczne	0,00	0,00	0,00	0,00	406 466,88	409 349,43	1 017 649,41	1 833 465,72	0	0	0	0	53	52	114	219
Szkolenia	325 999	233 392	195 613	198 291	65 771,15	86 748,43	358 213,98	1 464 028,56	138	92	82	70	20	30	131	563
Bon na zasiedlenie	112 092	332 720	238 470	297 516	200 180,00	268 253,96	458 700,00	1 907 931,96	26	54	41	46	32	38	46	283
Dofinansowanie wynagrodzenia bezrobotnego powyżej 50 r. ż.	113 046	166 798	209 240	262 247	166 828,17	297 811,46	378 202,26	1 594 172,89	26	26	35	42	27	36	44	236
Prace społecznie użyteczne	59 389	64 638	59 766	64 376	39 128,10	57 969,90	69 333,00	414 600,00	69	77	78	74	43	51	53	445
Refundowanie części wynagrodzenia bezrobotnych do 30 r.ż.	1 788 274	4 608 775	2 646 449	0,00	0,00	0,00	0,00	9 043 498,00	252	454	188	0	0	0	0	894
Bon zatrudnieniowy	15 957	0,00	25 686	48 210	5 568,73	0,00	0,00	95 421,73	4	0	7	8	1	0	0	20
Zatrudnienie wspierane w ramach spółdzielni socjalnej	4 392	0,00	0,00	0,00	18 358,98	3 386,54	0,00	26 137,52	4	0	0	0	4	2	0	10
Studia podyplomowe	0,00	0,00	0,00	2 158	2 709,10	0,00	0,00	4 867,10	0	0	0	1	1	0	0	2
Koszty badań lekarskich	0,00	1 625	1 402	977	35,00	1 340,00	2 546,00	7 925,00	0	65	68	27	1	28	49	238
Ogółem	19 241 974	20 157 449	17 676 249	9 854 884	7 796 580,56	14 159 510,83	20 893 024,89	**109 779 672,28**	2 071	2 303	1 788	1 183	714	1 168	1 650	**10 877**

IV. Analiza SWOT lokalnego rynku pracy

Poniżej przedstawiona została analiza SWOT, która dotyczy określenia mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń rynku pracy w powiecie jasielskim.

Tabela 14. Analiza SWOT – rynek pracy w powiecie jasielskim

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• Wysoka efektywność dotychczasowych działań aktywizacyjnych podejmowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Jaśle. • Znaczny odsetek osób w wieku produkcyjnym. • Rosnący poziom wykształcenia i kwalifikacji zawodowych mieszkańców, wzrost świadomości osób dorosłych w zakresie konieczności podnoszenia kwalifikacji. • Skuteczna realizacja programów i projektów realizowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Jaśle. • Wzrost zainteresowania samozatrudnieniem wśród bezrobotnych mieszkańców powiatu. • Duża różnorodność branż reprezentowanych przez mikro i małe przedsiębiorstwa. • Dobrze rozwinięta sieć szkół ponadpodstawowych. • Wysoki poziom wykształcenia osób młodych. • Współdziałanie Powiatowego Urzędu Pracy w Jaśle z pracodawcami oraz innymi instytucjami i ośrodkami zajmującymi się problematyką bezrobocia i rynkiem pracy (m.in. z Powiatową Radą Rynku Pracy, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, miejskimi i gminnymi ośrodkami pomocy społecznej itd.).	• Zmniejszająca się liczba ludności, co związane jest z procesami migracyjnymi oraz ujemnym przyrostem naturalnym. • Odpływ wykwalifikowanej kadry. • Zjawisko długotrwałego bezrobocia powiązane z wiekiem osób bezrobotnych. • Na lokalnym rynku pracy występuje wiele zawodów deficytowych, na które występuje duże zapotrzebowanie na rynku pracy, a jednocześnie, brakuje osób bezrobotnych w tych zawodach, które mogłyby tę pracę podjąć. • Wysoki odsetek osób bezrobotnych posiadających niskie kwalifikacje zawodowe. • Duży odsetek klientów pozostających w ewidencji Powiatowego Urzędów Pracy w Jaśle dla celów innych niż aktywizacja (ubezpieczenie zdrowotne, pomoc społeczna), niezainteresowanych zmianą swojej sytuacji lub pracujących w „szarej strefie". • Niska mobilność przestrzenna i zawodowa bezrobotnych mieszkańców powiatu jasielskiego.
SZANSE	**ZAGROŻENIA**
• Sukcesywny wzrost liczby przedsiębiorstw w powiecie, wpływający na wzrost poziomu zatrudnienia. • Rozwój gospodarki napędzany poprzez wzrost liczby podmiotów. • Rozwój regionu oraz przemiany na rynku pracy dzięki wykorzystaniu funduszy strukturalnych. • Relatywna stabilizacja zatrudnienia w regionie. • Rozwój małych i średnich przedsiębiorstw. • Inwestycje tworzące nowe miejsca pracy. • Dobra współpraca między instytucjami samorządowymi, sektorem prywatnym i organizacjami pozarządowymi. • Szkolnictwo otwarte na zmianę kierunków, doskonalenie kształcenia praktycznego. • Dalszy rozwój sektora prywatnego i kontynuowanie polityki wzmacniania atrakcyjności inwestycyjnej powiatu jasielskiego.	• Starzenie się społeczeństwa. Spadek liczby osób w wieku produkcyjnym, przy jednoczesnym wzroście liczby osób w wieku poprodukcyjnym. • Kryzys gospodarczy tj. inflacja, wzrost cen, wzrost poziomu bezrobocia oraz trudne do oszacowania i przewidzenia zmiany na lokalnym rynku pracy wywołany pandemią COVID-19 oraz wciąż trwającą wojną na Ukrainie. • Niestabilna sytuacja ekonomiczna firm, w tym zmieniające się przepisy prawa, niesprzyjające rozwojowi firm. • Przewidywany odpływ wykwalifikowanych pracowników. • Szara strefa zatrudnienia, ukryte bezrobocie. • Postępująca migracja szczególnie osób młodych i wykształconych. • Brak możliwości identyfikacji osób niechętnych do podjęcia zatrudnienia, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Jaśle m.in. ze względu na ubezpieczenie zdrowotne. • Długotrwałe bezrobocie prowadzące do zjawiska ubóstwa, patologii, wykluczenia społecznego oraz marginalizacji. • Wzrost liczby osób niepracujących, utrzymujących się z zasiłków socjalnych.

V. Zgodność Programu z dokumentami strategicznymi w obszarze polityki rynku pracy.

Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, wśród zadań samorządu powiatu w zakresie polityki rynku pracy wymienia między innymi opracowanie i realizację programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy, stanowiącego część powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Program promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy w powiecie jasielskim na lata 2023-2030 odpowiada na wyzwania wynikające z priorytetów, celów i wytycznych szerszych dokumentów programowych, określających kształt światowej, europejskiej, krajowej i regionalnej polityki wzrostu zatrudnienia i rozwoju zasobów ludzkich.

Program niniejszy zgodny jest z niżej wymienionymi dokumentami:

1) Krajowy Plan Działań na rzecz Zatrudnienia na rok 2023.
2) Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.
3) Program Regionalny Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027 Działanie 7.1.
4) Strategia Rozwoju Województwa - Podkarpackie 2030.
5) Strategia Rozwoju Powiatu Jasielskiego 2023-2030.
6) Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Jasielskim na lata 2023-2030.

VI. Misja i cele Programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy w powiecie jasielskim na lata 2023-2030

Misja Programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy w powiecie jasielskim na lata 2023-2030 to **efektywne przeciwdziałanie bezrobociu w powiecie jasielskim oraz ochrona istniejących miejsc pracy poprzez aktywne wspieranie lokalnego rynku pracy we współpracy z pracodawcami, instytucjami edukacyjnymi oraz pozostałymi instytucjami rynku pracy.**

Cel główny został zdefiniowany jako **zwiększenie poziomu aktywności zawodowej bezrobotnych mieszkańców powiatu jasielskiego oraz ochrona miejsc pracy** i zostanie osiągnięty poprzez działania przypisane do następujących celów strategicznych:

Cel strategiczny I: **Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych i poszukujących pracy.**

Cel strategiczny II: **Współpraca z lokalnymi partnerami rynku pracy (pracodawcy, instytucje edukacyjne oraz instytucje rynku pracy).**

Cel strategiczny III: **Podnoszenie poziomu jakości świadczonych usług i promowanie oferty Powiatowego Urzędu Pracy w Jaśle.**

Cele szczegółowe oraz kierunki działań przypisane do poszczególnych celów strategicznych przedstawia tabela poniżej.

Tabela 15. Cele strategiczne i szczegółowe oraz działania Programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy w powiecie jasielskim na lata 2023–2030

Cel strategiczny I. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych i poszukujących pracy		
Cele szczegółowe	**Działania**	**Mierniki**
1. Realizacja usługi pośrednictwo pracy	1.Zapewnienie wysokiej jakości ofert pracy	Liczba zgłoszonych ofert pracy
	2.Diagnozowanie potrzeb i możliwości bezrobotnych w zakresie aktywizacji zawodowej poprzez opracowanie Indywidualnego Planu Działania w celu właściwego doboru usług i instrumentów rynku pracy	Liczba opracowanych IPD
	3.Udzielenie pomocy pracodawcom zainteresowanym zatrudnieniem cudzoziemców na terytorium RP	Liczba zgłoszonych powiadomień o powierzeniu wykonywania pracy obywatelowi Ukrainy
		Liczba wpisanych do ewidencji oświadczeń o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi
		Liczba wydanych zezwoleń na pracę sezonową
2. Realizacja usługi poradnictwo zawodowe	1.Udzielenie osobom bezrobotnym i poszukującym pracy pomocy w wyborze odpowiedniego zawodu, miejsca pracy, planowaniu rozwoju kariery zawodowej oraz przygotowywanie do lepszego radzenia sobie w poszukiwaniu i podejmowaniu pracy	Liczba osób objętych poradnictwem zawodowym indywidualnym i grupowym
3. Realizacja usługi szkolenia	1.Organizacja szkoleń zawodowych umożliwiających nabycie kwalifikacji oraz umiejętności zawodowych	Liczba osób skierowanych do udziału w szkoleniach indywidulanych i grupowych
4. Wsparcie w postaci instrumentów rynku pracy	1.Staż	Liczba osób objętych w podziale na poszczególne instrumenty
	2.Prace interwencyjne	
	3.Bon: stażowy, na zasiedlenie, zatrudnieniowy	
	4.Roboty publiczne	
	5.Prace społecznie użyteczne	
	6.Dofinansowanie wynagrodzenia bezrobotnego powyżej 50 r.ż.	
	7.Zatrudnienie wspierane	
	8.Studia podyplomowe	
5.Realizowanie programów i projektów na rzecz łagodzenia skutków bezrobocia	1. Pozyskiwanie środków Funduszu Pracy: - w ramach algorytmu ustalania środków na finansowanie zadań w województwie, - z rezerwy ministra właściwego do spraw pracy	Liczba projektów lub programów oraz wartość środków
	2.Pozyskiwanie środków z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu	Liczba projektów lub programów oraz wartość środków

	Regionalnego Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027	
	3. Pozyskiwanie środków Państwowego Funduszu Rehabilitacyjnego Osób Niepełnosprawnych	Liczba osób objętych i wartość środków
Cel strategiczny II. Współpraca z lokalnymi partnerami rynku pracy (pracodawcy, instytucje edukacyjne oraz instytucje rynku pracy)		
Cele szczegółowe	**Działania**	**Mierniki**
1. Wspieranie przedsiębiorczości, samozatrudnienia oraz tworzenia nowych miejsc pracy	1.Przyznawanie jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej	Liczba osób, które otrzymały jednorazowo środki na podjęcie działalności gospodarczej
	2.Refundacje kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy	Liczba wyposażonych stanowisk pracy
2. Krajowy Fundusz Szkoleniowy (KFS)	1.Finansowanie ze środków KFS kosztów kształcenia ustawicznego pracowników i pracodawców	Liczba osób (w tym pracodawców i pracowników) objętych kształceniem ustawicznym
3.Wzmocnienie współpracy Powiatowego Urzędu Pracy w Jaśle z partnerami rynku pracy	1. Nawiązywanie kontaktów z partnerami rynku pracy	Liczba spotkań z pracodawcami oraz przedstawicielami instytucji edukacyjnych, spółdzielni socjalnych, miejskich i gminnych ośrodków pomocy społecznej, , fundacji, stowarzyszeń, instytucji szkoleniowych, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
Cel strategiczny III. Podnoszenie poziomu jakości świadczonych usług i promowanie oferty Powiatowego Urzędu Pracy w Jaśle		
Cele szczegółowe	**Działania**	**Mierniki**
1. Wzrost kompetencji pracowników poprzez systematyczne szkolenia	1.Udział w szkoleniach	Liczba pracowników objętych szkoleniami
1. Wzmocnienie pozycji Powiatowego Urzędu Pracy w Jaśle na lokalnym rynku pracy	1. Realizowanie działań marketingowo-promocyjnych	Liczba zamieszczonych artykułów, spotów reklamowych dotyczących wsparcia oferowanego przez PUP w Jaśle w mediach społecznościowych (w tym Facebook, strona internetowa)
		Liczba plakatów, ulotek, gadżetów promujących działalność PUP w Jaśle
	2. Udział w wydarzeniach promujących zatrudnienie w powiecie jasielskim	Liczba wydarzeń (targi pracy, konferencje, eventy, spotkania itd.)

VII. Monitoring

Działania monitorujące realizację założeń i celów Programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy w powiecie jasielskim na lata 2023 – 2030 prowadzone będą na podstawie rocznych sprawozdań. Monitoring ma szczególne znaczenie dla:

1) ogólnej oceny sytuacji na lokalnym rynku pracy,
2) wskazania działań skierowanych w stronę aktywizacji zawodowej bezrobotnych i poszukujących pracy.

Jasło, grudzień 2023 rok

ZEWODNICZĄCY RADY

Robert Snoch